

VIJFDE HOOFDSTUK

EXODUS

De Leer van de Naastenliefde

7080. In het voorafgaande is gezegd wat de naaste is; nu zal gezegd worden wat de naastenliefde of de liefde is die er zijn zal jegens de naaste.

7081. Het leven zelf van de mens is zijn liefde en hoedanig de liefde is, zodanig is zijn leven, ja zelfs zodanig is de gehele mens.

Maar het is de heersende of de regerende liefde, dat wil zeggen, de liefde tot het einddoel, die de mens maakt; die liefde heeft aan zich verscheidene andere liefden ondergeordend, bijzondere en afzonderlijke, die afleidingen ervan zijn en onder een andere gedaante verschijnen, niettemin hebben deze afzonderlijke liefden de heersende liefde in zich en deze liefde richt ze en daardoor, als door indirecte doelen, beoogt zij haar einddoel en legt zich daarop toe en dit einddoel is het primaire en het laatste van alle doelen; en wel zowel direct als indirect.

7082. Het zijn twee zaken in de natuurlijke wereld die daar het leven maken, namelijk warmte en licht; en het zijn twee dingen in de geestelijke wereld die daar het leven maken, namelijk de liefde en het geloof; de warmte in de natuurlijke wereld stemt overeen met de liefde in de geestelijke wereld; en het licht in de natuurlijke wereld stemt overeen met het geloof in de geestelijke wereld.

Vandaar komt het, dat wanneer warmte of geestelijk vuur wordt gezegd, de liefde wordt verstaan en dat wanneer geestelijk licht wordt gezegd, het geloof wordt verstaan.

Ook is de liefde daadwerkelijk de levenswarmte van de mens; dat immers de mens uit de liefde warm wordt, is bekend; en het geloof is daadwerkelijk het licht van de mens; dat immers uit het geloof de mens wordt verlicht, kan bekend zijn.

7083. De warmte en het licht in de natuurlijke wereld ontstaan uit de zon van de wereld; maar de geestelijke warmte en het geestelijk licht, of de liefde van het geloof, ontstaan uit de Zon van de hemel; de Zon van de hemel is de Heer; de warmte die van Hem als Zon komt, is de Liefde en het licht dat van Hem als Zon komt, is het Geloof.

Dat de Heer het Licht is, staat vast bij Johannes: *‘Jezus sprak: Ik ben het Licht der wereld; die Mij volgt, zal niet wandelen in de duisternis, maar zal het Licht des levens hebben’*, (Johannes 8:12; en dat de Heer de Zon is, staat vast bij Mattheüs: *‘Toen Jezus van gedaante was veranderd, blonk Zijn aangezicht zoals de Zon en Zijn bekleedselen werden zoals het Licht’*, (Mattheüs 17:2).

7084. Uit deze overeenstemming kan men ook weten hoe het gesteld is met het geloof en met de liefde; het geloof zonder de liefde is zoals het licht zonder warmte, zodanig als het licht in de winter; en het geloof met de liefde is zoals het licht met warmte, zodanig als het licht in de lente; dat in het licht van de lente alle en de afzonderlijke dingen groeien en bloeien, is bekend en eveneens dat in het licht van de winter alle en de afzonderlijke dingen verstarren en afsterven; zo is het eveneens gesteld met het geloof en de liefde.

7085. Omdat het nu de liefde is vanwaar het leven van de mens is en omdat de gehele mens zodanig is zoals zijn liefde is, en ook omdat de liefde de geestelijke verbinding is, zo volgt

daaruit dat allen in het andere leven worden vergezelschaft volgens zijn liefden, want zijn leven, dat wil zeggen, zijn liefde, volgt elk mens.

Degenen die in de liefde jegens de naaste en in de liefde tot God zijn, worden vergezelschaft in de hemel, maar zij die in eigenliefde en in wereldliefde zijn, worden vergezelschaft in de hel; de eigenliefde is tegengesteld aan de liefde jegens de naaste.

7086. De liefde tot God wordt er gezegd en er wordt verstaan de liefde tot de Heer, omdat in Hem de Drievuldigheid is en Hij de Heer van de hemel is, want *'Hij heeft alle mogendheid in de hemel en op aarde'*, (Mattheüs 28:18).

EXODUS 5:1-23

1. *En daarna kwamen Mozes en Aharon en zij zeiden tot farao: Aldus sprak Jehovah de God van Israël: Zend Mijn volk heen en dat zij Mij een feest houden in de woestijn.*
2. *En farao sprak: Wie is Jehovah, Wiens stem ik moet horen om Israël heen te zenden; ik ken Jehovah niet en ook zal ik Israël niet heenzenden.*
3. *En zij zeiden: De God van de Hebreëen is ons ontmoet; laat ons gaan, ik bid u, de weg van drie dagen in de woestijn en laat ons slachtofferen aan Jehovah onze God, opdat Hij ons niet misschien zal overvallen met de pest en met het zwaard.*
4. *En tot hen sprak de koning van Egypte: Waarom, Mozes en Aharon, houdt gij het volk af van zijn werken; gaat tot uw lasten.*
5. *En farao sprak: Ziet, velen zijn nu het volk des lands en gij hebt hen doen ophouden van hun lasten.*
6. *En farao gebod te dien dage de aandrijvers in het volk en de bestuurders ervan, door te zeggen:*
7. *Gij zult voortaan geen kaf meer geven aan het volk om tichelstenen te maken zoals gisteren en eergisteren; zij zullen gaan en laten zij voor zichzelf kaf verzamelen.*
8. *En het toegemeten deel der tichelstenen dat zij gisteren en eergisteren makende waren, zult gij op hen leggen, gij zult daarvan niet afhouden, omdat zij nalatig zijn; daarom kermen zij door te zeggen: Laat ons gaan, laat ons slachtofferen aan onze God.*
9. *De dienst worde verzwaard over de mannen en dat zij die doen en niet omzien tot woorden van leugen.*
10. *En de aandrijvers van het volk gingen uit en de bestuurders ervan en zij zeiden tot het volk, door te zeggen: Aldus sprak farao: Geenszins geef ik ulieden kaf.*
11. *Gaat gijlieden, neemt u kaf waar gij het gevonden zult hebben, omdat niets hoegenaamd van uw dienst zal worden afgenomen.*
12. *En het volk verspreidde zich in het gehele land van Egypte, om stoppels tot kaf te verzamelen.*
13. *En de aandrijvers drongen aan door te zeggen: Voleindigt uw werken, het woord van een dag in zijn dag, gelijk toen er kaf was.*
14. *En geslagen werden de bestuurders van de zonen Israëls, die de aandrijvers van farao over hen gesteld had, door te zeggen: Waarom hebt gijlieden uw gestelde zaak niet voleindigt tot het maken van tichelstenen zoals gisteren en eergisteren, ook gisteren, ook heden.*

15. *En de bestuurders van de zonen Israëls kwamen en kermden tot farao door te zeggen: Waarom doet gij zo u knechten.*
16. *Geen kaf wordt gegeven aan uw knechten; en de tichelstenen, zeggen zij tot ons, maakt; en ziet, uw knechten worden geslagen en uw volk heeft gezondigd.*
17. *En hij sprak: Nalatig zijt gij, nalatig; daarom zegt gij: Laat ons gaan, laat ons slachtofferen aan Jehovah.*
18. *En nu, gaat, dient, en kaf zal u niet gegeven worden en het toegemeten deel van de tichelstenen zult gij geven.*
19. *En de bestuurders van de zonen Israëls zagen zichzelf in het boze, door te zeggen: Gij zult niet wat ook afhouden van uw tichelstenen op de dag in zijn dag.*
20. *En zij ontmoetten Mozes en Aharon, staande hun tegemoet toen zij uitgingen van farao.*
21. *En zij zeiden tot hen: Jehovah zie op u en richte, dat gij hebt doen stinken onze reuk in de ogen van farao en in de ogen van zijn knechten, om een zwaard te geven in hun hand om ons te doden.*
22. *En Mozes keerde weder tot Jehovah en hij sprak: Heer, waarom hebt Gij dit volk boos gedaan, waarom dit dat Gij mij gezonden hebt?*
23. *En van toen af dat ik gekomen ben tot farao om te spreken in Uw Naam, heeft hij dat volk boos gedaan en door te bevrijden hebt Gij Uw volk niet bevrijd.*

DE INHOUD

7087. in dit hoofdstuk wordt in de innerlijke zin in voortzetting gehandeld over het bestoken van hen die van de geestelijke Kerk waren, door de valsheden. Eerst wordt er gehandeld over hen die bestookten, namelijk dat zij aan de Goddelijke vermaning in het geheel geen aandacht schonken; daarop, dat zij daarna nog meer bestookten door begoochelingen en valse verdichtselen binnen te werpen, die zij, die van de geestelijke Kerk waren, niet konden uiteenslaan; en dat zij, omdat zij zo de bestokers niet van zich konden verwijderen, voor het Goddelijke hun beklag deden.

DE INNERLIJKE ZIN

7088. vers 1-4.

En daarna kwamen Mozes en Aharon en zij zeiden tot farao: Aldus sprak Jehovah de God van Israël: Zend Mijn volk heen en dat zij Mij een feest houden in de woestijn. En farao sprak: Wie is Jehovah, Wiens stem ik moet horen om Israël heen te zenden; ik ken Jehovah niet en ook zal ik Israël niet heenzenden.

En zij zeiden: De God van de Hebreëen is ons ontmoet; laat ons gaan, ik bid u, de weg van drie dagen in de woestijn en laat ons slachtofferen aan Jehovah onze God, opdat Hij ons niet misschien zal overvallen met de pest en met het zwaard.

En tot hen sprak de koning van Egypte: Waarom, Mozes en Aharon, houdt gij het volk af van zijn werken; gaat tot uw lasten.

En daarna kwamen Mozes en Aharon, betekent de Goddelijke Wet en de Leer daaruit; en zij zeiden tot farao, betekent daaruit de vermaning tot hen die tegen de waarheden van de Kerk zijn; dus sprak Jehovah de God van Israël, betekent dat het was uit het Goddelijk Menselijke van de Heer; zend Mijn volk heen, betekent dat zij daarvan zouden aflaten hen te bestoken; en dat zij Mij een feest houden in de woestijn, betekent opdat zij met een blij gemoed de Heer vereren in het duistere van het geloof waarin zij zijn; en farao sprak, betekent de afkerige

gedachte; Wie is Jehovah, Wiens stem ik moet horen, betekent ten aanzien van de Heer, naar Wiens vermaning zij zouden luisteren; om het volk heen te zenden, betekent om af te laten; ik ken Jehovah niet, betekent dat zij zich om de Heer niet bekommeren; en ook zal ik Israël niet heenzenden, betekent dat zij ook niet zullen aflaten van te bestoken; en zij zeiden: De God van de Hebreëen is ons ontmoet, betekent dat God Zelf van de Kerk het heeft bevolen; laat ons gaan, ik bid u, de weg van drie dagen in de woestijn, betekent dat zij zullen zijn in een staat die geheel en al verwijderd is van de valsheden, hoewel in het duistere van het geloof; en laat ons slachtofferen aan Jehovah onze God, betekent om de Heer te vereren; opdat Hij ons misschien niet zal overvallen met de pest en met het zwaard, betekent om te vermijden de verdoemenis van het boze en het valse; en tot hen sprak de koning van Egypte, betekent het antwoord van de zijde van hen die in de valsheden zijn; waarom, Mozes en Aharon, houdt gij het volk af van zijn werken, betekent dat hun Goddelijke wet en de leer hen niet zullen onttrekken aan de moeiten; gaat tot uw lasten, betekent dat zij zullen leven in worstelingen.

7089. En daarna kwamen Mozes en Aharon; dat dit de Goddelijke wet en de leer daaruit betekent, staat vast uit de uitbeelding van Mozes, namelijk de Heer ten aanzien van de Goddelijke wet, nr. 6752; en uit de uitbeelding van Aharon, namelijk de leer van het goede en het ware, nr. 6998.

Onder de Goddelijke wet, die Mozes uitbeeldt, wordt het Woord verstaan zodanig als het is in zijn innerlijke zin; dus zodanig als het in de hemelen is; onder de leer echter wordt het Woord verstaan zodanig als het in de letterlijke zin is; dus zodanig als het op aarde is; hoezeer die verschillen, kan vaststaan uit de dingen die tot dusver ten aanzien van de innerlijke zin van het Woord zijn ontvouwd.

Ter toelichting mogen de Tien Geboden dienen, die in het bijzonder de Wet worden genoemd; de letterlijke zin daar is dat de ouders geëerd moeten worden, dat men niet mag doden, niet boeleren, niet stelen en meer dingen; maar de innerlijke zin is dat de Heer vereerd moet worden, dat men niet mag haten, dat men het ware niet mag vervalsen en dat men voor zich niet datgene mag opeisen wat van de Heer is; zo worden die vier geboden van de Decaloog in de hemel verstaan; en de overige eveneens op hun eigen wijze; want in de hemelen weten zij van geen andere Vader dan de Heer, waarom zij in plaats van Hem de ouders moeten vereren, verstaan moet worden dat de Heer moet worden vereerd; in de hemelen weten zij ook niet wat doden is, want zij leven tot in het eeuwige, maar in plaats van doden verstaan zij haten en het geestelijke leven van iemand beschadigen; in de hemelen weten zij evenmin wat boeleren is en daarom doorvatten zij daarvoor in de plaats het overeenstemmende, namelijk niet het ware vervalsen; voor stelen in de plaats doorvatten zij niet iets aan de Heer ontnemen en het voor zichzelf opeisen, zoals het goede en het ware. Die wet is zodanig en evenzo het gehele Woord in de hemelen en dus zodanig in de innerlijke zin, ja zelfs is die nog dieper, want de meeste dingen die in de hemelen gedacht en gezegd worden, vallen niet in de woorden en de spraak van de mens, omdat daar de geestelijke wereld is en niet de natuurlijke; en de dingen die van de geestelijke wereld zijn, gaan de zaken die van de natuurlijke wereld zijn, zo te boven als de niet-stoffelijke de stoffelijke; niettemin stemmen de stoffelijke dingen met de niet-stoffelijke overeen en kunnen die door de stoffelijke begrippen worden uiteengezet; dus door de natuurlijke spraak, maar niet door de geestelijke, de geestelijke spraak immers is er niet een van stoffelijke woorden, maar van geestelijke woorden die ideeën zijn, aangepast in woorden in de geestelijke aura en uitgebeeld door schakeringen van het hemelse licht, en dit licht is niets anders dan het Goddelijk Inzicht en de Goddelijke Wijsheid, die voortgaan uit de Heer.

Daaruit kan vaststaan wat er in de werkelijke zin wordt verstaan onder de Goddelijke Wet die Mozes uitbeeldt en wat onder de Leer, die Aharon uitbeeldt.

7090. En zij zeiden tot farao; dat dit de vermaning betekent tot hen die tegen de ware dingen van de Kerk zijn, staat vast uit de betekenis van zeggen, omdat het door Mozes en Aharon plaatsvond op Goddelijk bevel, dus de vermaning, zoals eveneens in nr. 7033; en uit de uitbeelding van farao, namelijk het wetenschappelijke dat tegen de ware dingen van de Kerk is, nrs. 6651, 6673, 6683, dus degenen die zodanig zijn.

Hier en in wat volgt, wordt gehandeld over hen die van de geestelijke Kerk zijn en die werden gezaligd door de Komst van de Heer in de wereld en die vóór Zijn Komst in de lagere aarde waren vastgehouden en daar werden geteisterd door de valsheden, dat wil zeggen, door de helsen, die in de valsheden vanuit het boze zijn.

Dat land is onder de voetzolen, omringd door de hellen, aan het voorste deel door hen die de ware dingen vervalst en de goede dingen geschonden hebben; aan de rechterzijde door hen die de Goddelijke orde verdraaien en zich vandaar macht trachten te verwerven; aan de rug door de boze genieën die vanuit eigenliefde in het verborgene het boze tegen de naaste hebben beraamd; diep beneden hen zijn zij die het Goddelijke geheel en al veracht en de natuur vereerd hebben en vandaar al het geestelijke van zich hebben verwijderd; door zulke geesten zijn diegenen omringd die in de lagere aarde zijn, waar vóór de Komst van de Heer diegenen in bewaring werden gehouden die van de geestelijke Kerk waren en daar bestookt werden; niettemin werden zij door de Heer beschermd en opgevoerd naar de hemel met de Heer bij Zijn wederopstanding; zie hierover de teksten die eerder zijn gezegd en getoond in de nrs. 6854, 6855, 6914, 7035.

De lagere aarde waar diegenen in bewaring werden gehouden die van de geestelijke Kerk waren tot de Komst van de Heer, wordt in het Woord ettelijke malen genoemd, zoals bij Jesaja: *‘Zingt, gij hemelen, omdat Jehovah het gedaan heeft, jubelt, gij lagere dingen des lands, dreunt, gij bergen, van gezang, gij woud en alle boom daarin, omdat Jehovah Jakob heeft verlost en in Israël Zich heerlijk heeft gemaakt’*, (Jesaja44:23); daar wordt gehandeld over degenen die in de lagere aarde zijn, namelijk dat zij werden gezaligd door de Heer; Jakob en Israël zijn de geestelijke Kerk: Jakob de uiterlijke en uitwendige Kerk, Israël de innerlijke, nrs. 3305, 4286, 6426.

Bij Ezechiël: *‘Ik zal u doen nederdalen met hen die in de kuil nederdalen, tot het volk der eeuwigheid en Ik zal u doen wonen in het land der lagere dingen, in de verlatingen’*, (Ezechiël 26:20).

Bij dezelfde: *‘Tot het land der lagere dingen, in het midden der zonen des mensen, tot hen die in de kuil nederdalen; weswege zich in de lagere aarde, alle bomen van Eden, de keur en het voornaamste van Libanon, zullen troosten, allen die water drinken’*, (Ezechiël 31:14,16); daar is de lagere aarde, waar diegenen waren die van de geestelijke Kerk waren geweest. Heden ten dage worden ook zij die van de Kerk zijn en hun ideeën hebben gevuld met wereldse en eveneens met aardse dingen en gemaakt hebben dat de ware dingen van het geloof aan zulke dingen verbonden waren, naar de lagere aarde heengezonden en daar zijn zij eveneens in worstelingen en wel totdat de wereldse en aardse dingen van de ware dingen van het geloof zijn gescheiden en zulke zaken zijn ingevoegd, zodat zij niet langer verbonden worden.

Wanneer dit heeft plaatsgevonden, worden zij vandaar verheven tot de hemel; want voordat zulke dingen zijn verwijderd, kunnen zij op geen enkele wijze samen met de engelen zijn; die zaken zijn immers duisternissen en onreinheden die niet met het licht en de zuiverheid van de hemel samenstemmen; die wereldse en aardse dingen kunnen niet anders dan door worstelingen tegen de valsheden afgescheiden en verwijderd worden.

Die worstelingen vinden op de volgende wijze plaats: degenen die daar zijn, worden bestookt door begoochelingen en de valsheden daaruit, die door de helsen overal in het rond worden uitgezonden, maar zij worden van de Heer door de hemel afgewend en dan worden tegelijk

ware dingen ingeboezemd; en deze dingen verschijnen dan alsof zij bij degenen waren die in de worstelingen zijn.

Vandaar komt het, dat de geestelijke Kerk de strijdende Kerk wordt genoemd.

Maar heden ten dage is zij zelden strijdend bij iemand in de wereld, want de mens van de Kerk houdt, wanneer hij in de wereld leeft, de strijd niet uit, vanwege de bende van de boze geesten waarin de mens zich in haar midden bevindt; en vanwege het vlees waarin hij is, dat zwak is; de mens kan in het andere leven stevig in de banden van het geweten worden vastgehouden, echter niet zodanig in de wereld; want indien hij in de wereld tot iets van wanhoop wordt voortgeleid, zoals het voorkomt met hen die in worstelingen zijn, dan verbreekt hij terstond alle banden; en indien hij ze verbreekt, dan bezwijkt hij en indien hij dan bezwijkt, dan is het met zijn heil gedaan.

Vandaar komt het, dat weinigen binnen de Kerk heden ten dage door de Heer worden toegelaten in de worstelingen voor de ware dingen tegen de valsheden; die worstelingen zijn geestelijke verzoeken.

Zie wat over de lagere aarde en de verwoestingen daar in de nrs. 4728, 4940-4951, 6854 is getoond.

7091. Aldus sprak Jehovah de God van Israël; dat dit betekent uit het Goddelijk Menselijke van de Heer, namelijk de vermaning tot hen die tegen de ware dingen van de Kerk waren, staat hieruit vast dat onder Jehovah de God van Israël de Heer wordt verstaan naar het Goddelijk Menselijke; dat de Heer is Jehovah in het Woord, zie de nrs. 1343, 1736, 2921, 3023, 3035, 5041, 5663, 6303, 6281, 6905.

Hij wordt de God van Israël genoemd, omdat met Israël het geestelijk rijk van de Heer wordt aangeduid, nrs. 6426, 6637 en omdat de Heer door Zijn Komst in de wereld degenen die van dat rijk of van die Kerk waren geweest, heeft gezaligd, nrs. 6854, 6914, 7035.

Dat de God van Israël de Heer is ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, komt omdat zij die van de Kerk zijn, over al het geestelijke en hemelse, natuurlijke ideeën hebben en eveneens over het Goddelijke; daarom zouden zij, indien zij niet over het Goddelijke zoals over een natuurlijk mens dachten, niet met het Goddelijke door iets van aandoening verbonden kunnen worden; want indien zij over het Goddelijke niet zoals over een natuurlijk mens dachten, dan zouden zij over het Goddelijke of geen ideeën, of buitensporige ideeën hebben en zo het Goddelijke bevuilen.

Vandaar komt het dat onder de God van Israël de Heer wordt verstaan ten aanzien van het Goddelijk Menselijke en wel ten aanzien van het Goddelijk Natuurlijke.

Dat onder Israël en Jakob in de hoogste zin de Heer wordt verstaan ten aanzien van het Goddelijk Natuurlijke: onder Israël ten aanzien van het Innerlijk Goddelijk Natuurlijke en onder Jakob ten aanzien van het Uiterlijk Goddelijk Natuurlijke, zie nr. 4570; en dat zij die van de geestelijke Kerk zijn, gezaligd werden en gezaligd worden door het Goddelijk Menselijke van de Heer, nrs. 2833, 2834; en verder dat de mens van de geestelijke Kerk, die Israël is, innerlijk natuurlijk is, nrs. 4286, 4402.

Uit deze dingen nu blijkt waarom de Heer in het Woord wordt genoemd Jehovah de God van Israël en Jehovah de Heilige van Israël.

Eenieder kan weten, dat het Goddelijke zo werd genoemd niet dan alleen in overeenkomst met iets Heiligs dat in de letterlijke zin niet verschijnt.

Dat de Heer ten aanzien van het Goddelijk Natuurlijke wordt verstaan onder de God Israëls, blijkt uit verscheidene plaatsen in het Woord; en duidelijk uit de volgende: *‘Dat Mozes en Aharon, Nadab en Abihu en zeventig ouderen van Israël, de God Israëls zagen, onder Wiens voeten als het ware een werk van saffiersteen en als het ware de substantie van de hemel ten aanzien van de reinheid’*, (Exodus 24:9,10); dat het de Heer was en niet Jehovah, Die de Vader wordt genoemd, staat vast uit de woorden van de Heer bij Johannes: *‘Niemand heeft*

ooit God gezien’, (Johannes 1:18); ‘Gij hebt noch Zijn stem ooit gehoord, noch Zijn gedaante gezien’, (Johannes 5:37).

Bij Jesaja: ‘Ik zal u geven de schatten der duisternis en de verborgen rijkdommen van de geheime plaatsen, opdat gij moogt bekennen dat Ik Jehovah ben, die u geroepen heeft bij uw naam, de God van Israël’, (Jesaja 45:3)

Bij Ezechiël: ‘Boven het hoofd van de cherubim als het ware het aanzien van een saffiersteen, de gelijkenis van een troon en op de gelijkenis van een troon de gelijkenis als het ware het aanzien eens Mensen daarboven op zijnde, en Hij had het aanzien van vuur en van een regenboog en van glans rondom’, (Ezechiël 1:26-29); die dingen worden genoemd de heerlijkheid van Jehovah en van de God van Israël, (Ezechiël 1:28; 8:4; 9:3; 10:19,20) en eveneens daar waar wordt gehandeld over de nieuwe tempel, (Ezechiël 43:2; 44:2) en ook in andere plaatsen zoals bij (Jesaja 17:6; 21:10,17; 24:15; 41:17; Psalm 41:14; 50:6; 68:9,36; 69:7; 72:18 en elders; verder eveneens de Heilige Israëls, (Jesaja 1:4; 5:19; 10:20; 17:7; 30:11,12,15; 49:7; 60:9,14; Ezechiël 39:7).

Dat de God van Israël en de Heilige van Israël de Heer is ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, staat eveneens hieruit vast dat Hij wordt genoemd: Verlosser, Heiland, Maker. Verlosser bij Jesaja: ‘Onze Verlosser, Jehovah Zebaoth, Zijn Naam de Heilige van Israël’, (Jesaja 47:4; 41:14; 43:14; 48:17; 54:5).

Heiland bij (Jesaja 43:3); Maker bij (Jesaja 45:11).

Hieruit blijkt ook dat onder Jehovah in het Woord van het Oude Testament geen ander dan de Heer wordt verstaan, want Hij wordt genoemd: Jehovah God en Heilige van Israël, Verlosser, Heiland, Maker.

Jehovah Verlosser en Heiland bij Jesaja: ‘Opdat zij weten, alle vlees, dat Ik Jehovah uw Heiland ben en uw Verlosser, de Sterke Jakobs’, (Jesaja 49:26).

Bij dezelfde: ‘Opdat gij weet, dat Ik Jehovah, uw Heiland en uw Verlosser, de Machtige Israëls ben’, (Jesaja 60:16; 43:14; 44:6,24; 54:8; 63:16; Psalm 19:15).

Dat de Heer Israël heeft gezaligd, dat wil zeggen, degenen die van de geestelijke Kerk zijn, bij Jesaja: ‘Ik zal de barmhartigheden van Jehovah vermelden, de loven van Jehovah, naar alles wat Jehovah ons vergolden heeft, veel in goedheid voor het huis van Israël; Hij sprak: Zeker, Mijn volk zijn zij, zonen die niet liegen; en derhalve is Hij hun geworden tot een Heiland; in al hun benauwdheid had Hij benauwdheid; en de engel van Zijn aangezichten heeft hen bevrijd, om Zijn liefde en Zijn goedgunstigheid; Deze heeft hen verlost en heeft hen aangenomen en heeft hen gedragen al de dagen der eeuwigheid’, (Jesaja 63:7-9).

7092. Zend Mijn volk heen; dat dit betekent dat zij daarvan zouden aflaten hen te bestoken, staat vast uit de betekenis van heen zenden, wanneer het wordt gezegd tot farao, door wie het valse wordt aangeduid dat de ware dingen van de Kerk bestookt, namelijk aflaten van de bestoking; en uit de uitbeelding van de zonen Israëls, die hier Mijn volk zijn, dus zij die van de geestelijke Kerk zijn, nrs. 6426, 6637.

7093. En dat zij Mij een feest houden in de woestijn; dat dit betekent opdat zij met een blij gemoed de Heer vereren in het duistere van het geloof, waarin zij zijn, staat vast uit de betekenis van een feest houden, namelijk de eredienst vanuit een blij gezindheid, waarover hierna; dat het de Heer is, voor Wie zij een feest zouden houden en die hier wordt verstaan onder Mij of onder Jehovah, zie nr. 7091; en uit de betekenis van de woestijn, namelijk het duistere van het geloof, nrs. 2708, 7055.

Dat degenen die van de geestelijke Kerk zijn, betrekkelijk in het duistere van het geloof zijn, zie de nrs. 2708, 2715, 2716, 2718, 2831, 2849, 2935, 2937, 3241, 3246, 3833, 6289, 6500, 6945.

Dat met een feest houden de eredienst vanuit een blijde gezindheid wordt aangeduid, komt omdat het feest zou worden gehouden tot een weg van drie dagen van Egypte af, dus in een staat waarbij geen bestoking is door valsheden, dat wil zeggen, in een staat van vrijheid; wie immers wordt bevrijd van de valsheden en van de benauwdheid waarin hij dan is, die zegt met een blij gemoed God dank, dus houdt hij Hem een feest; ook wordt van de feesten die waren ingesteld bij dat volk en waarvan er drie elk jaar waren, gezegd dat zij waren ingesteld ter herdenking van de bevrijding van de bestoking van de zijde van de valsheden, door de Komst van de Heer in de wereld.

Daarom was het ook bevolen, dat zij zich dan zouden verblijden; zoals blijkt bij Mozes, waar gehandeld wordt over het feest van de tabernakels: *‘Op het feest van de tabernakels zullen zij op de eerste dag nemen de vrucht van de boom der eer, palmtwijgen en een tak van een dichte boom en wilgen van de stortvloed en gij zult u verblijden voor Jehovah, uw God, zeven dagen’*, (Leviticus 23:40); met de vrucht van de boom van de eer, de palmtwijgen, de tak van de dichte boom en de wilgen van de stortvloed, van het binnenste van de mens tot zijn uiterlijke; het goede van de liefde, dus het binnenste, wordt aangeduid met de vrucht van de boom der eer; het goede van het geloof met de palmtwijgen, het wetenschappelijk ware met de tak van de dichte boom; en het zinlijk ware, dus het meest uiterlijke en uitwendige, met de wilgen van de stortvloed.

Dat het bevolen was die dingen te nemen, kon niet zonder een oorzaak uit de geestelijke wereld zijn, maar die oorzaak zou nooit aan iemand blijken tenzij uit de innerlijke zin.

Dat zij zich zouden verblijden op het feest der weken, staat ook vast bij Mozes: *‘Gij zult Jehovah uw God het feest der weken houden en gij zult u verblijden voor Jehovah uw God, gij, en uw zoon, en uw dochter, en uw knecht, en uw dienstmaagd en de Leviet die in uw poorten is’*, (Deuteronomium 16:10,11); ook met die woorden wordt in de innerlijke zin de blijdschap uit het goede en ware aangeduid, van het binnenste tot het uitwendige.

Dat er op de feesten blijdschap was en dat zo een feest houden is met een blij gemoed vereren, blijkt ook uit deze plaatsen bij Jesaja: *‘Gijlieden zult gezang hebben zoals van de nacht ter heiliging van het feest’*, (Jesaja 30:29).

Bij Nahum: *‘Ziet op de bergen de voeten van hem die evangeliseert, de vrede uitroept; vier, Jehuda, uw feesten, betaal uw geloften, omdat Belial voortaan niet meer door u zal doorgaan; hij zal geheel worden afgesneden’*, (Nahum 1:15).

Bij Zacharia: *‘De vastingen zullen de huizen van Jehuda tot vreugde en tot blijdschap en tot goede feesten zijn; hebt slechts de waarheid en de vrede lief’*, (Zacharia 8:19).

Bij Hosea: *‘Ik zal doen ophouden alle vreugde, haar feest, haar nieuwe maan’*, (Hosea 2:10).

Bij Amos: *‘Ik zal uw feesten in rouw verkeren en al uw liederen in weeklage’*, (Amos 8:10).

Dat een feest houden de eredienst vanuit een blijde gezindheid is dat zij bevrijd waren van de knechtschap in Egypte, dat wil zeggen, in de geestelijke zin, dat zij bevrijd waren van de bestoking door de valsheden, is duidelijk uit het Paasfeest; dit was bevolen dat het jaarlijks zou worden gevierd op de dag dat zij van Egypte uitgingen en dit vanwege de bevrijding van degenen die van de geestelijke Kerk waren, uit de valsheden, dus uit de verdoemenis; en omdat de Heer hen heeft bevrijd door Zijn Komst en hen met Zich in de hemel heeft verheven toen Hij wederopstond, is dit daarom eveneens met Pasen gebeurd; dit wordt eveneens aangeduid met de woorden van de Heer bij Johannes: *‘Nu is het gericht van deze wereld; nu zal de vorst van deze wereld uitgeworpen worden; Ik echter, zo wanneer Ik van de aarde zal verhoogd zijn, zal allen tot Mijzelf trekken’*, (Johannes 12:31,32).

7094. En farao sprak; dat dit de afkerige gedachte betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, dus denken, nr. 3395; dat het de afkerige gedachte is van de zijde van degenen die bestoken, die door farao worden uitgebeeld, blijkt uit wat nu volgt, want farao liet in het geheel niet af, maar verzwaarde het lot van de zonen Israëls nog meer.

7095. Wie is Jehovah, Wiens stem ik moet horen; dat dit betekent ten aanzien van de Heer naar Wiens vermaning zij zouden luisteren, namelijk de afkerige gedachte, staat vast uit de betekenis van de stem, namelijk hier de vermaning, omdat het de dingen zijn die Mozes en Aharon tot farao zeiden, nr. 7090; en uit de betekenis van horen, namelijk gehoorzamen, nrs. 2542, 3869, 5017; dus is de stem horen de vermaning gehoorzamen of daarnaar luisteren. Dat het de Heer is naar Wiens vermaning hij niet wilde luisteren, komt omdat onder Jehovah in het Woord geen ander wordt verstaan dan de Heer; zie nr. 7091.

7096. Om het volk heen te zenden; dat dit betekent om af te laten, staat vast uit de betekenis van heenzenden, dus aflaten, zoals eerder in nr. 7092, namelijk van hen te bestoken die van de geestelijke Kerk zijn, die hier het volk zijn; dat de zonen Israëls diegenen zijn die van de geestelijke Kerk zijn, zie nr. 6426.

7097. Ik ken Jehovah niet; dat dit betekent dat zij zich om de Heer niet bekommeren, staat vast uit de betekenis van niet kennen, namelijk zich niet bekommeren, want wie zich om iets niet bekommert, die zegt dat hij het niet kent.

Dat onder Jehovah de Heer wordt verstaan, zie nr. 7091.

Daarmee dat farao zegt Jehovah niet te kennen, is het als volgt gesteld: de Egyptenaren kenden van de oude tijd aan Jehovah; de oorzaak hiervan is dat ook in Egypte de Oude Kerk was geweest, zoals duidelijk kan vaststaan hieruit dat zij bij zich de uitbeeldende en aanduidende dingen van die Kerk hebben gehad; de Egyptische hiërogliefen zijn niets anders; daarmee werden immers geestelijke dingen aangeduid; ook wisten zij dat zij daadwerkelijk overeenstemden; en omdat zij aanvingen zulke dingen in hun gewijde eredienst te gebruiken en ze te vereren en tenslotte eveneens te verdraaien in magische dingen en zo vergezelschaft te worden aan de duivelse bende in de hel, hebben zij daarom bij zich de Oude Kerk geheel en al vernietigd.

Vandaar komt het dat met de Egyptenaren in het Woord de verdraaide wetenschappen van de Kerk worden aangeduid, verder de valsheden die tegen de waarheden van de Kerk zijn.

Toen in Egypte de Goddelijke eredienst op die wijze was verdraaid, was het aan hen ook niet langer toegestaan Jehovah te vereren en tenslotte zelfs niet te weten dat Jehovah de God van de Oude Kerk was geweest en wel te dien einde dat zij de Naam van Jehovah niet zouden ontwijden.

Dat de Naam van Jehovah ook in die tijd bekend is geweest en wel voordat deze opnieuw aan de nakomelingen van Abraham door Mozes op de berg Horeb werd te kennen gegeven, blijkt duidelijk hieruit dat Bileam, die uit Syrië was, niet slechts Jehovah kende, maar Hem ook aanbad en eveneens aan Hem slachtofferde, (Numeri 22, 23,24).

Hieruit nu kan men weten, waarom farao sprak: Wie is Jehovah, Wiens stem ik moet horen om het volk heen te zenden; ik ken Jehovah niet.

Maar omdat door farao diegenen in de hellen worden uitgebeeld die in valsheden zijn en degenen bestoken die van de geestelijke Kerk zijn, moet daarom worden gezegd, hoe het hiermee is gesteld.

Degenen die in de hellen zijn en diegenen bestoken die van de geestelijke Kerk zijn, zijn merendeels vanuit degenen die hebben gezegd dat het geloof-alleen zaligt en toch een leven hebben geleefd dat tegen het geloof indruist; en omdat na de dood van het lichaam het leven aanblijft en dus het boze dat zij hebben gedacht, beraamd en gedaan hebben, voegen zij daar, om de boosheden van hun leven te verdedigen, de zaken toe, waarvan zij gezegd hebben dat zij van het geloof zijn of zij verwerpen die geheel en al; maar opdat zij de waarheden van het geloof niet misbruiken, worden zij daarvan beroofd en wanneer dat heeft plaatsgevonden, grijpen zij valsheden aan die geheel en al tegen de ware dingen van het geloof zijn en daarna

bestoken zij door de valsheden diegenen die in die waarheden zijn; dit is dan voor hen het verkwikkelijke van het leven; verscheidenen van hen leren ook, om zich macht te verwerven, magische dingen aan; dit doen vooral degenen die door verschillende kunstgrepen, die zij in de wereld uitdachten, de naaste hebben bedrogen en ten gevolge van het welslagen daarin alle dingen daarna aan hun eigen voorzichtigheid en verstand hebben toegeschreven.

Zij die zodanig zijn geworden, erkennen de Vader, Schepper van het heelal, maar niet de Heer; van de Heer zeggen zij zoals hier farao zegt van Jehovah: Wie is Jehovah, ik ken Jehovah niet; ja zelfs is er, zoals de universele sfeer van de hemel er is vol van erkenning en de liefde van de Heer, evenzo is er een universele sfeer van de hellen vol van ontkenning van de Heer en van haat tegen Hem; ook verdragen zij niet, dat Hij met name wordt genoemd.

De helsen zijn zodanig, dat zij door vermaningen en bedreigingen niet aflaten; zo groot immers is het verkwikkelijke van hun leven om de rechtschapenen te bestoken en om hen af te brengen van de erkenning van de Heer en van het geloof in Hem; dat verkwikkelijke zelf van hun leven wordt vermeerderd door de vermaningen om af te laten; daarvandaan immers geloven zij dat het binnenkort gedaan is met hen die zij bestoken.

Dezen nu zijn het, die onder farao en onder de Egyptenaren in het bijzonder worden verstaan.

7098. En ook zal ik Israël niet heenzenden; dat dit betekent dat zij ook niet zullen aflaten van het bestoken, staat vast uit wat eerder in de nrs. 7092, 7096, is gezegd.

7099. En zij zeiden: De God van de Hebreëen is ons ontmoet; dat dit betekent dat de God van de Kerk Zelf dit heeft bevolen, staat vast uit de betekenis van de Hebreëen, namelijk zij die van de Kerk zijn, nrs. 6675, 6684, 6738; en uit de betekenis van ontmoeten, namelijk bevelen, nr. 6903.

7100. Laat ons gaan, ik bid u, de weg van drie dagen in de woestijn; dat dit betekent dat zij zullen zijn in een staat die geheel en al verwijderd is van het valse, hoewel in het duistere van het geloof, nr. 6904, waar eendere woorden staan.

7101. En laat ons slachtofferen aan Jehovah onze God; dat dit betekent om de Heer te vereren, zie nr. 6905, waar eveneens dezelfde woorden staan.

7102. Opdat Hij ons niet misschien overvalle met de pest en met het zwaard; dat dit betekent om de verdoemenis van het boze en het valse te vermijden, staat vast uit de betekenis van niet misschien zal overvallen, dus dat zij er zich niet zullen instorten, dus in de verdoemenis; uit de betekenis van de pest, namelijk de verdoemenis van het boze, waarover hierna; en uit de betekenis van het zwaard, namelijk de verwoesting van het ware en verder de bestraffing van het valse, nr. 2799, dus eveneens de verdoemenis, want de bestraffing van het valse, dus waarbij het ware verwoest is, is de verdoemenis.

In het Woord wordt van vier geslachten van verwoesting en bestraffing melding gemaakt, namelijk: van het zwaard, de honger, de boze wilde dieren en met de pest; met het zwaard wordt aangeduid de verwoesting van het ware en de bestraffing van het valse; met de honger de verwoesting van het goede en de bestraffing van het boze; met het boze wilde dier de bestraffing van het boze vanuit het valse en met de pest de bestraffing van het boze dat niet vanuit het valse, maar vanuit het boze is; en omdat de bestraffing wordt aangeduid, wordt ook de verdoemenis aangeduid, want deze is de bestraffing van degenen die in het boze volharden.

Over deze vier geslachten van bestraffingen het volgende bij Ezechiël: *‘Wanneer Ik Mijn vier boze gericht, het zwaard en de honger en het boze wilde dier en de pest zal gezonden hebben over Jeruzalem, om daaruit de mens en het beest af te snijden’*, (Ezechiël 14:21); bij

dezelfde: *‘Ik zal zenden over u de honger en het boze wilde dier en u van kinderen beroven en de pest en het bloed zal door u heengaan; vooral het zwaard zal Ik aanbrengen over u’*, (Ezechiël 5:17).

Dat met de pest de bestraffing van het boze wordt aangeduid en de verdoemenis ervan, blijkt uit de volgende plaatsen; bij Ezechiël: *‘Zij die in de woestenijen zijn, zullen door het zwaard sterven; en hij die op de aangezichten des velds is, hem zal Ik geven aan het wilde dier om te verslinden; en zij die in de vestingen en in de holen zijn, zullen door de pest sterven’*, (Ezechiël 33:27); in de woestenijen door het zwaard sterven, staat voor in de verwoesting van het ware en dus in de verdoemenis van het valse zijn; die op de aangezichten des velds is, gegeven worden aan het wilde dier om te verslinden, voor de verdoemenis van hen die in het boze vanuit het valse zijn; zij die in de vestingen en in de holen zijn, sterven door de pest, voor de verdoemenis van het boze dat zich versterkt door het valse.

Bij dezelfde: *‘Het zwaard van buiten en de pest en de honger van binnen; die in het veld is, zal door het zwaard sterven; die echter in de stad is, hem zullen de honger en de pest verteren’*, (Ezechiël 7:15); het zwaard voor de verwoesting van het ware en de verdoemenis van het valse; de honger en de pest voor de verwoesting van het goede en de verdoemenis van het boze; van het zwaard wordt gezegd van buiten en van de honger en de pest van binnen, omdat de verwoesting van het ware buiten is, maar de verwoesting van het goede binnen; maar wanneer men leeft volgens het valse, dan wordt de verdoemenis aangeduid met die in het veld is, zal door het zwaard sterven; en wanneer men leeft in het boze dat door het valse wordt verdedigd, dan wordt de verdoemenis aangeduid met die in de stad is, hem zullen de honger en de pest verteren.

In Leviticus: *‘Aanbrengen zal Ik over u een zwaard dat de wraak des verbonds zal wreken; waar, indien gij u vergadert in uw steden, Ik de pest zal zenden in het midden van u en u overgeven in de hand van de vijand; terwijl Ik u de stok des broods zal breken’*, (Leviticus 26:25,26); hier eveneens het zwaard voor de verwoesting van het ware en de verdoemenis van het valse; de pest voor de verdoemenis van het boze; de verwoesting van het goede, die met de honger wordt aangeduid, wordt daarmee beschreven dat Hij hun de stok des broods zal breken; met de steden waarin zij zich zullen vergaderen, worden evenzo als eerder de valsheden aangeduid waarmee zij de boosheden verdedigen; dat de steden de ware dingen zijn, dus in de tegengestelde zin de valsheden, zie de nrs. 402, 2268, 2712, 2943, 3216, 4492, 4493.

Bij Ezechiël: *‘Daarom dat gij Mijn heiligdom hebt verontreinigd met al uw gruwelen, zal een derde deel van u door de pest sterven en zij zullen door de honger verteerd worden in het midden van u; daarna zullen zij, een derde, door het zwaard vallen rondom u; een derde zal Ik tenslotte in alle wind verstrooien, zodat Ik het zwaard zal uittrekken achter hen’*, (Ezechiël 5:12); de honger voor de verdoemenis van het boze, het zwaard voor de verdoemenis van het valse; in alle wind verstrooien en het zwaard uittrekken achter hen, voor de ware dingen verstrooien en de valsheden aangrijpen.

Bij Jeremia: *‘Indien zij brandoffer of spijsoffer offeren, Ik zal er Mijn goedkeuring niet aan hechten, maar door het zwaard, de honger en de pest zal Ik hen verteren’*, (Jeremia 14:12).

Bij dezelfde: *‘Slaan zal ik de inwoners van deze stad en de mens en het beest; door een grote pest zullen zij sterven; daarna zal Ik Zedekia, de koning van Juda en zijn knechten en het volk en hen die in deze stad zijn overgebleven van de pest en van het zwaard en van de honger, geven in de hand van Nebukadnezar; die in deze stad zal gebleven zijn, zal sterven door het zwaard en de honger en de pest; die echter zal uitgegaan zijn en zal afgevallen zijn tot de Chaldeeën die ulieden belegeren, die zal leven en zijn ziel zal hem tot een buit zijn’*, (Jeremia 21:6,7,9).

Bij dezelfde: *‘Zenden zal Ik tot hen het zwaard, de honger en de pest, totdat zij verteerd worden van op het land’*, (Jeremia 24:10); daar wordt ook met het zwaard de verwoesting van

het ware aangeduid; met de honger de verwoesting van het goede, met de pest de verdoemenis; bovendien met het zwaard, de honger en de pest in de volgende plaatsen, (Jeremia 27:18; 29:17,18; 32:24,36; 34:17; 38:2; 42:17; 44:13; Ezechiël 12:16).

Omdat die drie dingen in hun orde op elkaar volgen, werden daarom die drie zaken aan David voorgelegd door de profeet Gad, namelijk: *‘Of komen zullen zeven jaren van honger; of zal hij drie maanden vluchten voor de vijanden; of zullen er drie dagen van pest in het land zijn’*, (2 Samuël 24:13); vluchten voor de vijanden staat voor het zwaard.

Bij Amos: *‘Ik heb tot u de pest gezonden in de weg van Egypte, Ik heb uw jongemannen gedood door het zwaard, met de gevangenschap van uw paarden’*, (Amos 4:10); de pest in de weg van Egypte, voor de verwoesting van het goede door de valsheden, die de weg van Egypte zijn; Ik heb de jongemannen gedood met de gevangenschap van de paarden, voor de verwoesting van het ware; met de jongemannen worden de ware dingen aangeduid en met de paarden de verstandelijke zaken, nrs. 2761, 2762, 3217, 5321, 6534.

Bij Ezechiël: *‘De pest en het bloed zal door u heengaan’*, (Ezechiël 5:17).

Bij dezelfde: *‘Ik zal in haar zenden de pest en het bloed op haar straten’*, (Ezechiël 28:23); daar staat de pest voor het geschonden goede en het bloed voor het vervalste ware; dat het bloed het vervalste ware is, zie de nrs. 4735, 6978.

Bij David: *‘Gij zult niet vrezen voor de schrik des nachts, voor de pijl die des daags vliegt, voor de pest die in de donkerheid sluipt, voor de dood die verwoest op de middag’*, (Psalm 91:5,6); de schrik des nachts, voor het valse dat in het verborgene is; de pijl vliegt des daags, voor het valse dat in het openlijke is; de pest die in de donkerheid sluipt, voor het boze dat in het verborgene is; de dood verwoest op de middag, voor het boze dat in het openlijke is; dat de pest het boze en de verdoemenis van het boze is, blijkt hieruit dat er wordt gezegd de dood, die daar alleen door de pest wordt onderscheiden, doordat van de dood wordt gezegd dat hij verwoest op de middag en van de pest dat die in de donkerheid sluipt.

Bij dezelfde: *‘Hij richtte een weg voor Zijn toorn; Hij onttrok hun ziel niet van de dood en Hij besloot hun leven met de pest’*, (Psalm 78:50); daar ten aanzien van de Egyptenaren; de pest staat voor elk geslacht van het boze en de verdoemenis ervan.

7103. En tot hen sprak de koning van Egypte; dat dit het antwoord betekent van de zijde van hen die in de valsheden zijn, staat vast uit de betekenis van zeggen, wanneer het door farao wordt gedaan tot Mozes en Aharon, namelijk de afkerige gedachte, zoals eerder in nr. 7094, dus de gedachte die van het antwoord is; en uit de uitbeelding van farao of van de koning van Egypte, dus het valse wetenschappelijke, nrs. 6651, 6679, 6683, 6692, dus degenen die in de valsheden zijn.

7104. Waarom, Mozes en Aharon, houdt gij het volk af van zijn werken; dat dit betekent dat hun Goddelijke Wet en de Leer hen niet zullen onttrekken aan de zware lasten, staat vast uit de uitbeelding van Mozes, namelijk de Heer ten aanzien van de Goddelijke Wet, nrs. 6723, 6752; uit de uitbeelding van Aharon, te weten de Heer ten aanzien van de Leer daaruit, nrs. 6998, 7009; uit de betekenis van afhouden, namelijk onttrekken aan; en uit de betekenis van de werken, namelijk de dwangarbeid; want de werken waren moeiten en eveneens lasten, zoals volgt, dus grote moeiten ten gevolge van de worstelingen, die met de werken en de lasten in de innerlijke zin worden aangeduid.

7105. Gaat tot uw lasten; dat dit betekent dat zij zullen leven in worstelingen, staat vast uit de betekenis van gaan, namelijk leven, nrs. 3335, 4882, 5493, 5605; en uit de betekenis van de lasten, namelijk de bestokingen door de valsheden, nr. 6757, dus de worstelingen ertegen.

7106. vers 5-9.

En farao sprak: Ziet, velen zijn nu het volk des lands en gij hebt hen doen ophouden van hun lasten.

En farao gebod te dien dage de aandrijvers in het volk en de bestuurders ervan, door te zeggen: Gij zult voortaan geen kaf meer geven aan het volk om tichelstenen te maken zoals gisteren en eergisteren; zij zullen gaan en laten zij voor zichzelf kaf verzamelen.

En het toegemeten deel der tichelstenen dat zij gisteren en eergisteren makende waren, zult gij op hen leggen, gij zult daarvan niet afhouden, omdat zij nalatig zijn; daarom kermen zij door te zeggen: Laat ons gaan, laat ons slachtofferen aan onze God.

De dienst worde verzwaard over de mannen en dat zij die doen en niet omzien tot woorden van leugen.

En farao sprak, betekent de wil van degenen die de ware dingen van de Kerk bestoken; ziet, velen zijn nu het volk des lands, betekent de veelheid van degenen die van de geestelijke Kerk zijn; en gij hebt hen doen ophouden van hun lasten, betekent dat zij nog niet genoeg hebben bestookt; en farao gebod te dien dage, betekent de begeerte om de ware dingen van de Kerk te bestoken terwijl zij in die staat zijn; de aandrijvers in het volk en de bestuurders ervan, door te zeggen, betekent degenen die van het dichtst nabij bestoken en die van het dichtst nabij opnemen; gij zult voortaan geen kaf meer geven aan het volk, betekent de laagste wetenschappen, die de meest algemene van alle andere zijn; om tichelstenen te maken, betekent tot verzinsels en valsheden, die zullen worden ingeworpen; zoals gisteren en eergisteren, betekent niet als in de vorige staat; zij zullen gaan en laten zij voor zichzelf kaf verzamelen, betekent dat zij zich die laagste wetenschappen zelf mogen verwerven; en het toegemeten deel van de tichelstenen dat zij gisteren en eergisteren makende waren, zult gij op hen leggen, betekent dat de verzinsels en de valsheden in een overvloed zoals tevoren, moesten worden ingeworpen; gij zult daarvan niet afhouden, betekent zonder vermindering; omdat zij nalatig zijn, betekent omdat zij niet genoeg bestreden zijn; daarom kermen zij door te zeggen: Laat ons gaan, laat ons slachtofferen aan onze God, betekent dat zij vandaar zo'n sterke gedachte hebben over zo'n eredienst; de dienst worde verzwaard over de mannen, betekent dat de bestrijding vermeerderd moet worden; en dat zij die doen, betekent opdat er uitwerking zal zijn; en niet omzien tot de woorden van leugen, betekent opdat zij zich niet keren tot de ware dingen.

7107. En farao sprak; dat dit de wil betekent van degenen die de ware dingen van de Kerk bestoken, staat vast uit de betekenis van zeggen, namelijk de wil, waarover hierna; en uit de uitbeelding van farao, namelijk degenen die de ware dingen van de Kerk bestoken, nrs. 6651, 6679, 6683, dus hen bestoken die van de geestelijke Kerk zijn, want van hen wordt gezegd dat zij in de ware dingen van de Kerk zijn.

Dat zeggen, willen of de wil betekent, komt omdat het de dingen in zich sluit die volgen; want wanneer iemand iets wil, dat zegt hij het; omdat 'hij zegt' de dingen insluit die volgen, betekent het vandaar verschillende dingen, zoals een bevel, nr. 7036; een vermaning, nrs. 5012, 7033, 7090; een vergemeenschapping, nrs. 3060, 4131, 6228; een gedachte, nr. 7094; eigenlijk het doorvatten, nrs. 1791, 1815, 1819, 1822, 1898, 1919, 2080, 2862, 3509, 5687.

7108. Ziet, velen zijn nu het volk des lands; dat dit de veelheid betekent van degenen die van de geestelijke Kerk zijn, staat vast uit de betekenis van het volk des lands, namelijk degenen die van de geestelijke Kerk zijn, nr. 2928; het volk immers betekent hen die in de ware

dingen van het geloof zijn, nrs. 1259, 1260, 3581; en het land betekent de Kerk, nrs. 662, 1066, 1067, 1262, 1733, 1850, 2117, 2118, 3355, 4447, 4535, 4577.

7109. En gij hebt hen doen ophouden van hun lasten; dat dit betekent dat zij nog niet genoeg hebben bestookt, staat vast uit de betekenis van de lasten, namelijk het bestoken met de valsheden en vandaar de worstelingen, nrs. 6757, 7104, 7105; vandaar is doen ophouden van de lasten, dat zij niet genoeg hebben bestookt.

7110. En farao gebood te dien dage; dat dit begeerte betekent om de ware dingen van de Kerk aan te vallen, terwijl zij in die staat zijn, staat vast uit de betekenis van gebieden, namelijk het bevel, en omdat het bevel van de bozen de begeerte in zich heeft het boze te doen, daaruit immers komt het bevel van hun kant, wordt daarom met hij gebood ook de begeerte aangeduid; uit de uitbeelding van farao, namelijk zij die de ware dingen van de Kerk aanvallen, nrs. 6651, 6679, 6683; en uit de betekenis van de dag, namelijk de staat, waarover de nrs. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462, 3785, 4850.

7111. De aandrijvers in het volk en de bestuurders ervan, door te zeggen: dat dit betekent degenen die van het dichtst nabij aanvallen en die van het dichtst nabij opnemen, staat vast uit de betekenis van de aandrijvers, namelijk degenen die tot dienen aandrijven, nr. 6852; en omdat dit plaatsvindt door kwellingen, worden met de aandrijvers ook aangeduid degenen die bestoken, maar zij die van het dichtst nabij bestoken, waarover hierna; en uit de betekenis van de bestuurders, namelijk zij die van het dichtst nabij opnemen; de bestuurders immers waren uit de zonen Israëls, maar de aandrijvers uit de Egyptenaren, zoals blijkt uit wat volgt; dus zijn in de innerlijke zin de bestuurders zij die van het dichtst nabij opnemen en de aandrijvers zij die van het dichtst nabij bestoken.

Wie zij zijn, kan men weten uit diegenen in het andere leven die aanvallen en valse en boosheden inwerpen en uit hen die ze opnemen en vergemeenschappen; zij die bestoken en valsheden en boosheden inwerpen, zijn de hellen, maar om het te kunnen bewerkstelligen, zenden zij afgezanten door wie zij handelen; die verschijnen niet ver van hen die bestookt worden; dit vindt zo plaats opdat de gedachten en de bedoelingen van verscheidenen worden geconcentreerd, anders zouden zij verstrooid worden; die afgezanten verschijnen op hun bepaalde plaatsen in de wereld der geesten en uit de plaatsen zelf waar zij verschijnen, kan men weten uit welke hel zij zijn; sommigen verschijnen boven het hoofd op verschillende hoogte en in verschillende schuinte; anderen nabij het hoofd aan de rechter- of de linkerzijde en ook daarachter; anderen weer beneden het hoofd, verschillend ten opzichte van het lichaam en in vlakken vanaf het hoofd tot aan de voetzolen; zij vloeien in met zulke dingen die door de hel worden uitgeworpen; en de dingen die invloeien, voelt de geest of de mens niet anders en vandaar weet hij daarover niet anders dan dat zij in hemzelf zijn, dat wil zeggen, dat hijzelf zo denkt en van plan is; die afgezanten worden subjecten genoemd, zie wat daarover uit ondervinding is getoond in de nrs. 4403, 5856, 5983-5989.

Omdat dezen van het dichtst nabij aanvallen worden zij met aandrijvers aangeduid.

Degenen echter die van deze aandrijvers opnemen en het vergemeenschappen, zijn de bestuurders en het zijn bemiddelende geesten; de bestuurders immers waren, zoals eerder gezegd, uit de zonen Israëls, maar de aandrijvers uit de Egyptenaren.

Bestuurders werden bij het Israëliisch en het Joodse volk diegenen genoemd die zouden zeggen wat zij zouden verrichten en die zouden gebieden; en daarom zaten ook zij met de rechters en de ouderen in de poorten en spraken zij tot het volk de zaken die gericht werden, verder eveneens de dingen die door de leider werden bevolen, zoals kan vaststaan uit deze volgende plaatsen; bij Mozes: Rechters en bestuurders zult gij stellen in al uw poorten naar

uw stammen, die het volk zullen richten met een gericht der gerechtigheid’, (Deuteronomium 16:18).

Bij dezelfde: *‘Wanneer zij zullen uitgaan tot de oorlog, zal de priester tot het volk spreken en aanmanen niet te vrezen; daarna zullen de bestuurders zeggen dat wie een huis heeft gebouwd, zal wederkeren en eveneens de vreesachtigen’*, (Deuteronomium 20:5,8,9).

Bij Jozua: *‘Jozua gebod de bestuurders om tot het volk te zeggen dat zij teerkost zouden bereiden alvorens de Jordaan over te gaan’*, (Jozua 1:10,11).

Bij dezelfde: *‘Aan het einde van drie dagen geschiedde het, toen de bestuurders door het midden van het kamp heengingen en geboden dat zij, wanneer zij de ark des verbonds van Jehovah zagen, ook verreizen zouden’*, (Jozua 3:2,3).

Dat de bestuurders diegenen waren die over het volk waren aangesteld, onderscheiden van de vorsten van het volk, zie (Deuteronomium 1:15); onderscheiden van de ouderen (Deuteronomium 31:28); en eveneens van de rechters (Jozua 8:33).

7112. Gij zult voortaan geen kaf meer geven aan het volk; dat dit de laagste wetenschappen betekent en de meest algemene van alle, staat vast uit de betekenis van het kaf of het stro, namelijk de wetenschappelijke ware dingen, nr. 3114; en wel de laagste wetenschappen en de meest algemene van alle; want de laagste spijs in de geestelijke zin is het kaf en het stro, omdat het de spijs van de dieren is.

De laagste wetenschappen worden die zaken genoemd die vol begoochelingen van de zinnen zijn en die de bozen misbruiken om de goede en de ware dingen te verdraaien en om zo de boze en de valsheden in bescherming te nemen, want die wetenschappelijke zaken kunnen vanwege de begoochelingen ten gunste van de beginselen van het valse en van de begeerten van het boze omgekeerd worden; zulke dingen zijn ook de meest algemene van alle en indien deze niet met minder algemene en met bijzondere ware dingen worden gevuld, kunnen zij aan de valsheden en de boosheden van dienst zijn; maar naar gelang zij met ware dingen worden gevuld, zijn zij minder van dienst.

Zulke zaken zijn het waarmee zij die het geloof-alleen beleden hebben in de wereld en toch een leven van het boze hebben geleefd, in het andere leven de rechtschapenen kwellen; maar omdat die dingen door de engelen uiteen worden geslagen, wordt nu gezegd dat zij voortaan geen kaf meer zouden geven om tichelstenen te maken, dat wil zeggen dat zij die niet zouden toevoegen aan de verzinsels en de valsheden die zouden worden ingeworpen.

Dit is de innerlijke zin van deze woorden, die weliswaar verwijderd schijnt van de letterlijke zin; maar men moet weten, dat er niets is in de natuurlijke wereld wat niet overeenstemt met een of ander iets in de geestelijke wereld; en de engelen bij de mens verstaan alle dingen geestelijk die de mens natuurlijk verstaat; zij weten niet wat kaf is, noch wat tichelstenen zijn; zulke dingen waren hun bekend toen zij in de wereld leefden, maar die werden aan de vergetelheid prijsgegeven toen zij in de hemel kwamen, omdat zij daar de geestelijke dingen hebben aangetrokken; vandaar komt het dat de engelen, wanneer zij de ideeën van zulke zaken bij de mens bemerken, deze in overeenstemmende geestelijke dingen verkeren.

Dat het kaf of het stro het laagste wetenschappelijke is en de tichelstenen de verzinsels en de valsheden zijn, kan uit verscheidene dingen vaststaan; de kruidachtige immers zijn niets anders en ook de stroachtige; de zaden echter, gerst, tarwe en eendere, zijn de innerlijke ware en goede dingen; en de niet gemaakte stenen zijn de ware dingen.

7113. Om tichelstenen te maken; dat dit betekent tot verzinsels en valsheden die zullen worden ingeworpen, staat vast uit de betekenis van tichelstenen maken, namelijk valsheden verzinnen, nrs. 1296, 6669.

In de historische zin van de letter wil het zeggen, dat de zonen Israëls tichelstenen zouden maken en dat zij als het ware valsheden zouden verzinnen; maar in de innerlijke zin wordt

aangeduid dat de helsen, die in valsheden zijn, die zaken inwierpen; en omdat die verschijnen bij hen die ze opnemen, zoals eerder gezegd, is de letterlijke zin volgens de schijn, die evenwel wordt ontvouwd door de innerlijke zin; dat er zeer vele van zodanige dingen zijn in de letterlijke zin, zie de nrs. 5094, 6400, 6948.

7114. Zoals gisteren en eergisteren; dat dit betekent niet als in de vorige staat, staat vast uit de betekenis van gisteren en eergisteren, namelijk het voorbijgegane, nr. 6983; en omdat alle tijden staten betekenen, nrs. 2625, 2788, 2837, 3254, 3356, 4814, 4882, 4901, 4916, betekent gisteren en eergisteren de vorige staat.

7115. Zij zullen gaan en laten zij voor zichzelf kaf verzamelen; dat dit betekent dat zij zich die laagste wetenschappen zelf mogen verwerven, staat vast uit de betekenis van verzamelen, namelijk verwerven; en uit de betekenis van het kaf, namelijk de laagste wetenschappen, waarover eerder in nr. 7112.

7116. En het toegemeten deel van de tichelstenen dat zij gisteren en eergisteren makende waren, zult gij op hen leggen; dat dit betekent dat de verzinsels en valsheden in een overvloed als in de vorige staat, moesten worden ingeworpen, staat vast uit de betekenis van het toegemeten deel, namelijk de overvloed, hier dezelfde overvloed; uit de betekenis van de tichelstenen, te weten de verzinsels en de valsheden, nr. 7113; uit de betekenis van gisteren en eergisteren, namelijk de vorige staat, nr. 7114; en uit de betekenis van op hen leggen, namelijk inwerpen, omdat daarvan wordt gesproken met betrekking tot de verzinsels en de valsheden; hieruit blijkt dat met het toegemeten deel van de tichelstenen dat zij gisteren en eergisteren makende waren, zult gij op hen leggen, wordt aangeduid dat de verzinsels en de valsheden in een overvloed als in de vorige staat moesten worden ingeworpen.

7117. Gij zult daarvan niet afhouden; dat dit betekent zonder vermindering, staat zonder ontvouwing vast.

7118. Omdat zij nalatig zijn; dat dit betekent omdat zij niet genoeg bestreden zijn, staat vast uit de betekenis van nalatig zijn, namelijk niet genoeg bestookt zijn door de valsheden, dus niet genoeg bestreden.

Hoe het hiermee is gesteld, kan men ook weten uit hen die worden bestookt door de valsheden in het andere leven; zij die aanvallen, verhinderen, zoveel als zij kunnen, dat de rechtschapenen die zij in het nauw brengen door het bestoken, over de Heer denken; zodra iets van gedachte openlijk ten aanzien van de Heer invalt, nemen zij dat direct weg, wat zij handig weten te doen; maar omdat de gedachte met betrekking tot de Heer bij hen die worden gekweld, niettemin universeel is, dus te innerlijk dan dat zij uitkomt, want zij vloeit door de hemel in, komen zij daarom, zodra zij niet worden bestookt, in de gedachte ten aanzien van de Heer; datgene wat immers vanuit de hemel invloeit en universeel regeert, onthult zich in al het vrije; hieruit blijkt wat van deze woorden, namelijk, ‘omdat zij nalatig zijn, daarom kermen zij door te zeggen: Laat ons gaan, laat ons slachtofferen aan onze God’, de innerlijke zin is.

7119. Daarom kermen zij door te zeggen: Laat ons gaan, laat ons slachtofferen aan onze God; dat dit betekent dat zij vandaar zo’n sterke gedachte hebben over zo’n eredienst, staat vast uit de betekenis van kermen, namelijk hier de gedachte; met zeggen en spreken immers wordt de gedachte aangeduid, nrs. 2271, 2287, 7094; daarom ook met kermen, maar met kermen of uitschreeuwen een sterke gedachte en met het volle voornemen om te doen; vandaar wordt er gezegd zo’n sterke gedachte; uit de betekenis van aan hun God slachtofferen, namelijk de

eredienst van de Heer, nrs. 6905, 7101; maar omdat farao sprak dat hij Jehovah niet kende, nrs. 7095, 7097 en omdat de Egyptenaren afkerig waren van slachtoffers, nr. 1343 en verder omdat Mozes sprak dat zij zouden heengaan een weg van drie dagen in de woestijn, nrs. 6904, 7100, wordt daarom gezegd, zo'n eredienst.

7120. De dienst worde verzaamd over de mannen; dat dit betekent dat de bestrijding vermeerderd moet worden, staat vast uit de betekenis van verzaamd worden, namelijk vermeerderd worden; uit de betekenis van de dienst, wanneer het wordt gezegd door hen die door valsheden ergernis geven, met de bedoeling om te onderwerpen; en uit de betekenis van de mannen, namelijk zij die van de geestelijke Kerk zijn; er zijn twee woorden in de oorspronkelijke taal die 'mens' betekenen: de ene is Adam en de andere is Enos; onder de mens die Adam wordt genoemd, wordt de mens van de hemelse Kerk verstaan; en onder de mens die Enos wordt genoemd, wordt de mens van de geestelijke Kerk verstaan; hier worden de mannen uitgedrukt met Enos, omdat er wordt gehandeld over hen die van de geestelijke Kerk zijn.

7121. En dat zij die doen; dat dit betekent opdat er uitwerking zal zijn, staat zonder ontvouwing vast.

7122. En niet omzien tot woorden van leugen; dat dit betekent dat zij zich niet keren tot de ware dingen, staat vast uit de betekenis van omzien, namelijk zich omkeren; en uit de betekenis van de woorden van leugen, wanneer het wordt gezegd door hen die in de valsheden zijn, namelijk de ware dingen; want degenen die in valsheden zijn, noemen de ware dingen vals, dus woorden van leugen en valsheden noemen zij waar; zij zijn immers in het tegengestelde.

In deze verzen wordt in de innerlijke zin nu de bestoking beschreven van de rechtschapenen in het andere leven door de valsheden en eveneens is de wijze uiteengezet waarop zij worden gekweld.

Dat die kwelling wordt toegelaten, is te dien einde dat de valsheden worden verwijderd en de waarheden worden ingeboezemd, wat alleen kan plaatsvinden met bestoken; na de dood kleeft immers de mens alles van zijn gedachten in de wereld aan, alles van zijn bedoelingen, alles van zijn willen, alles van zijn spraak en alles van zijn handelingen en ligt in zijn geheugen, want niets wordt vergeten; maar dat deze zaken in zijn geheugens zijn geprent, vooral in het innerlijk geheugen, dat eigenlijk het geheugen van zijn geest is, zie de nrs. 2469, 2470, 2474, 2475; en omdat dit zo is, kan het niet anders dan dat schandelijke en vuile onderwerpen en eveneens boze en valse zaken uit het leven in de wereld aankleven en maken dat de waarheden die de mens eveneens heeft aangeleerd en de goede dingen waarvan hij zich heeft doordrenkt, worden verborgen; want de ware en de goede dingen kunnen daartussen niet tevoorschijn treden; daarom is het, voordat de waarheden en de goede dingen kunnen verschijnen en hij zo vergezelschap kan worden aan hen die in de hemel zijn, noodzakelijk dat die boosheden en valsheden worden onthuld, opdat hij die zal kunnen zien en leert kennen en daarna leert wat het ware en het goede is.

Dit kan geenszins plaatsvinden zonder strijd met het boze en het valse bij hemzelf, welke strijd ook daadwerkelijk plaatsvindt; de boze geesten wekken dat boze en die valsheden op en de engelen verontschuldigen die, indien het einddoel goed is geweest en boezemen ware dingen in; dit wordt doorvat alsof het in hemzelf was, zoals ook de verzoeking bij de mens, die niet anders wordt gevoeld dan dat zij in hem is, terwijl het toch een strijd is van de engelen met de boze geesten buiten hem, zie over deze zaak de nrs. 3927, 4249, 4307, 5036, 6657.

Dat het hiermee zo is gesteld is door veel ondervinding als zeker te weten gegeven.

Deze dingen zijn gezegd opdat men zal weten, waarom er bestoking door valsheden plaatsvindt voor hen die van de geestelijke Kerk zijn, waarover in deze verzen in de innerlijke zin is gehandeld en eveneens in de volgende gehandeld wordt.

7123. vers 10-13.

En de aandrijvers van het volk gingen uit en de bestuurders ervan en zij zeiden tot het volk, door te zeggen: Aldus sprak farao: Geenzins geef ik ulieden kaf.

Gaat gijlieden, neemt u kaf waar gij het gevonden zult hebben, omdat niets hoegenaamd van uw dienst zal worden afgenomen.

En het volk verspreidde zich in het gehele land van Egypte, om stoppels tot kaf te verzamelen.

En de aandrijvers waren dringende door te zeggen: Voleindigt uw werken, het woord van een dag in zijn dag, gelijk toen er kaf was.

En de aandrijvers des volks gingen uit en de bestuurders ervan, betekent de uitzending en de tegenwoordigheid van hen die van het dichtst nabij bestoken en van hen die van het dichtst nabij opnemen; en zij zeiden tot het volk, door te zeggen, betekent de doorvatting; aldus sprak farao, betekent ten aanzien van de bestokingen; geenzins geef ik ulieden kaf, betekent dat er niet langer daaruit de meest algemene wetenschappen zijn; gaat gijlieden, neemt u kaf waar gij het gevonden zult hebben, betekent dat zij zich die ergens anders vandaan zouden verwerven, waar zij ook maar zouden kunnen; omdat niets hoegenaamd van uw dienst zal worden afgenomen, betekent de het inwerpen van valsheden zonder vermindering; en het volk verspreidde zich in het gehele land van Egypte, betekent dat zij het natuurlijk gemoed over alle kanten verspreidden; om stoppels tot kaf te verzamelen, betekent om enig wetenschappelijk ware te vinden; en de aandrijvers waren dringende, betekent dat zij die van het dichtst nabij bestookten daarop stonden; door te zeggen: Voleindigt uw werken, het woord van een dag in zijn dag, betekent dat zij de zogenaamde valsheden in iedere staat zouden dienen; gelijk toen er kaf was, betekent zoals hun zogenaamde ware dingen.

7124. En de aandrijvers des volks gingen uit en de bestuurders ervan; dat dit de uitzending en de tegenwoordigheid betekent van hen die van het dichtst nabij bestoken en van hen die van het dichtst nabij opnemen, staat vast uit de betekenis van uitgaan, namelijk uitzenden, omdat degenen die met de aandrijvers worden aangeduid, worden uitgezonden om van dienst te zijn als middel ter vergemeenschapping, zoals kan vaststaan uit wat eerder in nr. 7111 is gezegd; dat uitgaan ook is, zich tegenwoordig vertonen voor een ander in een aan hem aangepaste vorm, zie nr. 5137; dus is het eveneens de tegenwoordigheid; uit de betekenis van de aandrijvers, namelijk zij die van het dichtst nabij bestoken; en uit de betekenis van de bestuurders, namelijk zij die de bestokingen van het dichtst nabij opnemen en vergemeenschappen, nr. 7111.

7125. En zij zeiden tot het volk, door te zeggen; dat dit de doorvatting betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen in de historische dingen van het Woord, namelijk doorvatten, waarover de nrs. 1791, 1815, 1819, 1822, 1898, 1919, 2080, 2862, 3509, 5687.

7126. Aldus sprak farao; dat dit betekent ten aanzien van de bestokingen, staat vast uit de uitbeelding van farao, namelijk degenen die hen van de geestelijke Kerk benauwen, waarover eerder, meerdere malen, dus is het de bestoking.

7127. Geenzins geef ik ulieden kaf; dat dit betekent dat er niet langer daaruit de meest algemene wetenschappen zijn, staat vast uit de betekenis van geenzins geven, namelijk niet

langer toedienen; en uit de betekenis van het kaf, namelijk de allermeest algemene wetenschappen, nr. 7112.

Hoe het hiermee is gesteld, is eerder gezegd; verder moet er nog gezegd worden dat diegenen, vooral in het andere leven aan de rechtschapenen die zij aanvallen, kaf, dat wil zeggen, de allermeest algemene wetenschappen, voorhouden, die van de Kerk zijn geweest en zich hebben overreed dat het geloof-alleen zaligt, maar toch niet het leven van het geloof hebben geleefd, maar het leven van het boze; dezen zijn zodanig daar zoals zij in de wereld zijn geweest; zij weten de bevestigingen ten gunste van het geloof-alleen, waarvan zij zeggen dat de mens daardoor wordt gezaligd, onverschillig hoe hij heeft geleefd; maar die bevestigingen zijn niets anders dan redeneringen die samengaan met de gegeven vooropstelling; want alles wat men maar goeddunkt, ook het meest valse, kan met redeneringen worden bevestigd en eveneens door de kunst van de welsprekendheid en daarvan gevolgtrekkingen maken en aan de eenvoudigen als waar worden voorgesteld; daartoe gebruiken zij vooral zulke zaken die de meest algemene uit het Woord zijn, die zonder de innerlijke zin uit het Woord, ten gunste van welke andere mening dan ook getrokken kunnen worden; zulke zaken houden zij dan voor en ergeren daarmee degenen die van de geestelijke Kerk zijn; maar toch zijn het niets anders dan kaf en stro om tichelstenen te maken; want zij sluiten het eigenlijke wezenlijke zelf buiten, namelijk de naastenliefde; zij zeggen wel dat de werken van de naastenliefde de vruchten van het geloof zijn, maar toch achten zij die voor niets en zij overreden dat de mens wordt gezaligd door het geloof-alleen, onverschillig hoedanig het leven is geweest, ook in het laatste levensuur, dus door het geloof zonder de vruchten ervan, dus zonder het leven van het geloof en van de naastenliefde. Zolang zulke dingen aan de rechtschapenen in het andere leven worden voorgehouden, hebben zij argumenten voor de strijd en kunnen zij zich verdedigen, want zij zien dat de redeneringen begoochelingen zijn, wanneer het wezenlijke, namelijk de naastenliefde op die wijze wordt buitengesloten en eveneens wanneer zij zien dat zij zich om het leven niet bekommeren; deze dingen zien zij vanuit alle en de afzonderlijke zaken in het andere leven, zoals op klaarlichte dag; deze dingen nu zijn het, die worden verstaan onder de laagste wetenschappen en de meest algemene en die worden aangeduid met het kaf. Degenen die zich hebben overreed dat het geloof-alleen zaligt en toch het leven van het boze hebben geleefd, zijn in een hel tamelijk diep naar rechts, een weinig naar voren; en van daar heb ik hen met redeneringen de rechtschapenen horen aanvallen; maar de rechtschapenen, die door de engelen van de Heer werden geleid, verwierpen die dingen als ijdel en onbeduidend en zij bemerkten eveneens de begoochelingen die in die bevestigende dingen waren gelegen en in de argumenten uit de algemeenheden van het Woord.

7128. Gaat gijlieden, neemt u kaf waar gij het gevonden zult hebben; dat dit betekent dat zij zich die ergens anders vandaan zouden verwerven, waar zij maar zouden kunnen, staat vast uit de betekenis van nemen waar zij maar zouden vinden, namelijk zich ergens anders vandaan verwerven waar zij maar zouden kunnen; en uit de betekenis van het kaf, dus de laagste wetenschappen en de meest algemene van alle, waarover de nrs. 7112, 7127.

7129. Omdat niets hoegenaamd van uw dienst zal worden afgehouden; dat dit het inwerpen van valsheden zonder vermindering betekent, staat vast uit de betekenis van niets hoegenaamd afgehouden worden, dus zonder vermindering; en uit de betekenis van de dienst, namelijk de bestrijding door de valsheden, waarover nr. 7120; dus eveneens de bestoking.

7130. En het volk verspreidde zich in het gehele land van Egypte; dat dit betekent dat zij het natuurlijk gemoed naar alle kanten verspreidden, staat vast uit de betekenis van zich verspreiden, dus overheen spreiden; en uit de betekenis van het land van Egypte, namelijk het natuurlijk gemoed, nrs. 5276, 5278, 5280, 5288, 5301.

Er zijn bij de mens twee gemoederen: het ene is het natuurlijk gemoed en het andere het redelijk gemoed; het natuurlijke is het gemoed van de uiterlijke mens, het redelijke is het gemoed van de innerlijke mens; de dingen die van het natuurlijk gemoed zijn, worden wetenschappen genoemd en de dingen die van het redelijk gemoed zijn, worden verstandelijke redeneringen genoemd; eveneens worden zij daardoor onderscheiden dat de dingen die van het natuurlijk gemoed zijn voor het merendeel in het licht van de wereld zijn, welk licht het schijnsel van de natuur wordt genoemd; maar dat de dingen die van het redelijk gemoed zijn, in het licht van de hemel zijn en dit licht is geestelijk.

7131. Om stoppels tot kaf te verzamelen; dat dit betekent om enig wetenschappelijk ware te vinden, staat vast uit de betekenis van stoppels tot kaf, namelijk het wetenschappelijk ware; de stoppel immers is zo'n ware dat is aangepast aan het wetenschappelijke, dat met het kaf wordt aangeduid; dat de stoppel een zodanig ware is, komt omdat het een halm is, waar in de top het zaad is en met zaden worden in het Woord de ware en de goede dingen aangeduid; dus wordt met de halm die daaronder is, het algemene bevatter van het ware aangeduid, dus het wetenschappelijk ware; want de wetenschappelijke zaken van het geloof en van de naastenliefde zijn weliswaar waarheden, maar algemene, dus de opnemende vaten van de bijzondere en de afzonderlijke waarheden; dit kan ook vaststaan voor eenieder; bijvoorbeeld: zo is het een wetenschappelijk ware dat de naastenliefde jegens de naaste het wezenlijke van de Kerk is; verder dat het geloof er niet kan zijn dan alleen daar waar er naastenliefde is; en ook dat het ware en het goede verbonden kunnen worden, maar niet het boze en het valse, noch het goede en het valse en eendere waarheden, die wetenschappelijke waarheden zijn; en dat deze met ontelbare dingen verrijkt kunnen worden; dit kan hieruit vaststaan dat daarover boekdelen vol geschreven kunnen worden en toch kunnen de afzonderlijke waarheden, die de innerlijke zaken van het geloof zijn, nooit beschreven worden, want die kunnen alleen worden gezien in het licht van de hemel en zij vallen niet in natuurlijke woorden; het is met die waarheden gesteld zoals met de naastenliefde, die een geestelijke aandoening is en deze kan voor het merendeel niet in woorden worden uitgedrukt, alleen de meest algemene dingen ervan, namelijk die een natuurlijke bekleding aantrekken en die met zulke zaken als er in de wereld zijn kunnen worden vergeleken.

Dit is gezegd opdat men zal weten wat de algemene wetenschappen zijn.

7132. En de aandrijvers waren dringende; dat dit betekent dat zij die van het dichtst nabij bestookten, daarop stonden, staat vast uit de betekenis van de aandrijvers, namelijk zij die van het dichtst nabij bestoken, nr. 7111; en uit de betekenis van dringen, namelijk daarop staan.

7133. Door te zeggen: Voleindigt uw werken, het woord van een dag in zijn dag; dat dit betekent dat zij de zogenaamde valsheden in iedere staat zouden dienen, staat vast uit de betekenis van uw werken voleindigen, namelijk de valsheden dienen; want met tichelstenen maken, worden de verzinsels en de valsheden aangeduid, die werden ingeworpen, nr. 7113; en omdat deze de werken zijn die zij zouden voleindigen, wordt er aangeduid dat zij die zouden dienen; er wordt gezegd, de zogenaamde valsheden, omdat de bozen de valsheden die zij spreken, niet als vals erkennen, maar als waar; en uit de betekenis van het woord van een dag in zijn dag, namelijk in iedere staat; dat de dag de staat is, zie de nrs. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3785, 4850.

7134. Gelijk toen er kaf was; dat dit betekent zoals hun zogenaamde waarheden, staat vast uit de betekenis van het kaf, namelijk het algemeen wetenschappelijke, dat de bevatter van het ware is, nrs. 7112, 7131; er wordt gezegd zogenaamde ware dingen, de oorzaak hiervan is dat de bozen dit zeggen, die als ware dingen niet de ware dingen erkennen.

7135. vers 14-18.

En geslagen werden de bestuurders van de zonen Israëls, die de aandrijvers van farao over hen gesteld had, door te zeggen: Waarom hebt gijlieden uw gestelde zaak niet voleindigd tot het maken van tichelstenen zoals gisteren en eergisteren, ook gisteren, ook heden.

En de bestuurders van de zonen Israëls kwamen en kermden tot farao door te zeggen: Waarom doet gij zo u knechten.

Geen kaf wordt gegeven aan uw knechten; en de tichelstenen, zeggen zij tot ons, maakt; en ziet, uw knechten worden geslagen en uw volk heeft gezondigd.

En hij sprak: Nalatieg zijt gij, nalatieg; daarom zegt gij: Laat ons gaan, laat ons slachtofferen aan Jehovah.

En nu, gaat, dient, en kaf zal u niet gegeven worden en het toegemeten deel van de tichelstenen zult gij geven.

En geslagen werden de bestuurders van de zonen Israëls, betekent dat zij die van het dichtst nabij de bestokingen opnamen en vergemeenschaptten, ten gevolge van de ingeworpen valsheden, gekwetst werden; die farao's aandrijvers over hen gesteld hadden, betekent degenen die door de bestokers geïnjecteerd waren; door te zeggen: Waarom hebt gijlieden uw gestelde taak niet voleindigd tot het maken van tichelstenen, betekent dat zij niet, zoals het was opgelegd, de inwerpingen van valsheden opnamen en vergemeenschaptten; zoals gisteren en eergisteren, betekent zoals in de vorige staat; ook gisteren, ook heden, betekent de staat die daaruit zal zijn; en de bestuurders van de zonen Israëls kwamen, betekent degenen die van het dichtst nabij opnamen en vergemeenschaptten; en kermden tot farao, betekent de verontwaardiging met betrekking tot hen die bestookten; door te zeggen: Waarom doet gij uw knechten zo, betekent dat zij zo de hun opgelegde taak niet konden vervullen; geen kaf wordt gegeven aan uw knechten, betekent dat de wetenschappen die het ware bevatten niet langer zouden worden verstrekt; en de tichelstenen, zeggen zij tot ons, maakt, betekent dat zij toch de ingeworpen valsheden moeten uithouden; en ziet, uw knechten worden geslagen, betekent dat zo de valsheden kwetsen; en uw volk heeft gezondigd, betekent dat zo op hen de schuld is geladen dat zij het boze hebben gedaan; en hij sprak, betekent het antwoord; nalatieg zijt gij, nalatieg, betekent dat zij niet genoeg bestreden waren; daarom zegt gij: Laat ons gaan, laat ons slachtofferen aan Jehovah, betekent dat vandaar de gedachte over zo'n erediens is; en nu gaat, dient, betekent de voortduur van de aanvallen; en kaf zal u niet gegeven worden, betekent zonder zulke wetenschappen; en het toegemeten deel van de tichelstenen zult gij geven, betekent de valsheden die in overvloed moeten worden ingeworpen.

7136. En geslagen werden de bestuurders van de zonen Israëls, dat dit betekent dat zij die van het dichtst nabij de bestokingen opnamen en vergemeenschaptten, ten gevolge van de ingeworpen valsheden gekwetst werden, staat vast uit de betekenis van geslagen worden, namelijk, omdat dit gebeurde door de aandrijvers, met wie de bestokers worden aangeduid, gekwetst worden door de valsheden, want geslagen worden is in de geestelijke zin, niet geslagen worden, maar ten aanzien van het goede en het ware, dat wil zeggen ten aanzien van de zaken die van het geestelijk leven zijn, gekwetst worden; zoals sterven in de geestelijke zin is niet sterven, maar beroofd worden van het ware en het goede en in het valse en het boze

zijn en daarom verdoemd worden; en uit de betekenis van de bestuurders, namelijk zij die van het dichtst nabij de bestokingen opnemen en vergemeenschappen, nr. 7111; en uit de uitbeelding van de zonen van Israël, namelijk zij die van de geestelijke Kerk zijn, nrs. 6426, 6637, met wie diegenen gemeenschap hadden die met de bestuurders worden aangeduid.

7137. Die farao's aandrijvers over hen gesteld hadden; dat dit diegenen betekent die door de bestokers geïnjecteerd waren, staat vast uit de betekenis van over hen stellen, namelijk geïnjecteerd worden, omdat het door inwerpen plaatsvindt, waarover hierna; en uit de betekenis van de aandrijvers, namelijk zij die bestoken, nr. 7111.

Hoe het hiermee is gesteld, kan men niet weten tenzij uit ondervinding ten aanzien van zulke personen in het andere leven; eerder is gezegd, dat met de aandrijvers degenen worden aangeduid die van het dichtst nabij bestoken en met de bestuurders zij die van het dichtst nabij opnemen en vergemeenschappen, zie nr. 7111; zij die van het dichtst nabij opnemen en vergemeenschappen, zijn rechtschapen en eenvoudige geesten, die voor zo'n nut vooral van dienst zijn; dezen krijgen van de zijde van de bestokers door kunstgrepen, die in het andere leven aan allen bekend zijn, dingen ingeworpen ten opzichte van het gezelschap waarmee zij zich een verbinding maken en dit vindt plaats door hen die bestoken en die met aandrijvers worden aangeduid; zo hebben dus de hellen vergemeenschapping van hun kant.

Dat het hiermee zo is gesteld, heb ik honderden malen, zo niet duizenden malen gezien en eveneens ondervonden.

Hieruit blijkt, dat men niet kan weten wat in de innerlijke zin met deze woorden wordt aangeduid, tenzij door ondervinding ten aanzien van zulke dingen in het andere leven.

7138. Door te zeggen: Waarom hebt gijlieden uw gestelde taak niet voleindigd tot het maken van tichelstenen; dat dit betekent dat zij niet, zoals was opgelegd, de inwerpen van valsheden opnemen en vergemeenschappen, staat vast uit de betekenis van de bestuurders, tot wie deze woorden worden gezegd, namelijk degenen die van het dichtst nabij opnemen en vergemeenschappen, nr. 7111; uit de betekenis van de gestelde taak voleindigen, dus dat doen wat is opgelegd; en uit de betekenis van tichelstenen maken, dus verzinsels en valsheden opnemen, nr. 7113.

7139. Zoals gisteren en eergisteren; dat dit betekent als in de vorige staat, staat vast uit de betekenis van gisteren en eergisteren, namelijk de vorige staat, nrs. 6983, 7114.

7140. Ook gisteren, ook heden; dat dit de staat betekent die daaruit zal zijn, staat vast uit de betekenis van gisteren, namelijk de vorige staat, waarover hiervoor; en uit de betekenis van heden, namelijk het voortdurende, nrs. 2838, 3998, 4304, 6165, dus dat wat zal voortduren en zo het toekomstige zoals vroeger.

7141. En de bestuurders van de zonen Israëls kwamen; dat dit degenen betekent die van het dichtst nabij opnemen en vergemeenschappen, staat vast uit de betekenis van de bestuurders van de zonen Israëls, namelijk zij die de belagen en van het dichtst nabij opnemen en vergemeenschappen, waarover nr. 7136.

7142. En kermden tot farao; dat dit de betoonde verontwaardiging betekent voor hen die bestookten, staat vast uit de betekenis van kermen, namelijk hier de verontwaardiging tonen, namelijk dat zij geslagen zijn, dat wil zeggen, gekwetst ten gevolge van de ingeworpen valsheden en dat geen kaf werd gegeven om tichelstenen te maken, dat wil zeggen, dat zij slechts verzinsels en valsheden opnamen en inwerpen; en uit de uitbeelding van farao, namelijk zij die bestoken, nrs. 6651, 6679, 6683, 7126.

7143. Door te zeggen: Waarom doet gij uw knechten zo; dat dit betekent dat zij zo de hun opgelegde taak niet konden vervullen, staat vast uit de betekenis van de knecht, namelijk degene die bedient en een taak vervult; omdat deze van dienst is, wordt hij knecht genoemd, zoals hier en daar in het Woord; dat hij een knecht wordt genoemd die gehoorzaamt, zie nr. 1713; en dat dienen het bejiveren is, nrs. 3824, 3846; en omdat nu de volgende dingen in zich sluiten dat zij die dienst niet konden uithouden, zo blijkt dat met waarom doet gij uw knechten zo, wordt aangeduid dat zij zo de hun opgelegde taak niet konden vervullen.

7144. Geen kaf wordt gegeven aan uw knechten; dat dit betekent dat de ‘het ware bevattende wetenschappen’ niet langer zouden worden verstrekt, staat vast uit de betekenis van het kaf, namelijk de allermeeft algemene wetenschappen, nr. 7112; en deze worden, omdat zij zoals vaten zijn die met waarheden kunnen worden gevuld, nrs. 4345, 4383, 5208, 7131, de ware bevattende wetenschappen genoemd; uit de betekenis van niet gegeven worden, namelijk niet verstrekt worden; en uit de betekenis van de knechten, namelijk zij die bedienen en een taak vervullen, waarover nr. 7143.

7145. En de tichelstenen, zeggen zij tot ons, maakt; dat dit betekent dat zij toch de ingeworpen valsheden moeten verdragen, staat vast uit de betekenis van tichelstenen maken, namelijk verzinsels en valsheden opnemen, die door de bozen worden ingeworpen, waarover nr. 7113, hier dus dit verdragen.

7146. En ziet, uw knechten worden geslagen; dat dit betekent dat zo de valsheden kwetsen, staat vast uit de betekenis van geslagen worden, namelijk door de valsheden gekwetst worden, nr. 7136.

7147. En uw volk heeft gezondigd; dat dit betekent dat zo op hen de schuld is geladen dat zij het boze hebben gedaan, staat vast uit de betekenis van zondigen, namelijk aan het boze schuldig worden en indien dit het geval is, dat zij naar hun verdiende loon straf krijgen. Er moet worden gezegd hoe het in het algemeen is gesteld met de dingen die in dit vers en in de voorgaande verzen staan: zij die in de lagere aarde zijn, worden aangevallen door het valse en het boze die worden ingeworpen door de hellen die rondom zijn, ter wille hiervan dat de boosheden en de valsheden worden verwijderd en de ware en de goede dingen worden ingeboezemd en dat zij zo tot de staat worden ingeleid, dat zij in de hemel kunnen worden verheven, nrs. 7090, 7122; maar dicht aan het einde worden zij harder bestookt dan tevoren, want dan worden de waarheden aan hen onttrokken en wordt het toegelaten dat louter valsheden bestoken en dit tot aan de wanhoop toe; het is immers krachtens de Goddelijke orde, dat het laatste van de bestoking en van de verzoeking de wanhoop is, nrs. 1787, 2694, 5279, 5280; opdat deze staat van hen die van de geestelijke Kerk zijn, door de zonen Israëls zou worden uitgebeeld, is dit gedaan door farao en wel toen de bestokingen vlak bij het einde waren, namelijk toen zij zouden worden bevrijd en het land Kanaän zouden worden binnengeleid.

Men moet weten dat dit bestoken zodanig plaatsvindt dat in het denken valsheden en boosheden door de hellen worden ingebracht en het ware en goede door de hemel, dat wil zeggen, door de hemel heen door de Heer; dit vindt zo plaats omdat de mens en de geest niet vanuit zichzelf denken, maar omdat alle dingen invloeiën; hoewel dit geheel en al vreemd aan de zinnen en zo dus ongelooflijk verschijnt, is dit toch ten zeerste waar, met betrekking tot deze zaak zie de eerdere zaken die vanuit ondervinding zijn aangevoerd en getoond, de nrs. 2886, 4151, 4249, 5846, 5854, 6189-6215, 6307-6327, 6466-6495, 65986626.

Hieruit kan men weten, hoe het moet worden verstaan dat het belagen plaatsvindt door het inwerpen van valsheden en dat die worden vermeerderd tot aan wanhoop toe.

7148. En hij sprak; dat dit het antwoord betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, namelijk het antwoord, nr. 7103.

7149. Nalatig zijt gij, nalatig; dat dit betekent dat zij niet genoeg bestreden waren, staat vast uit de betekenis van nalatig zijn, namelijk niet genoeg bestreden zijn, dus door die valsheden, nr. 7118.

7150. Daarom zegt gij: Laat ons gaan, laat ons slachtofferen aan Jehovah; dat dit betekent dat vandaar de gedachte over zo'n eredienst is, staat vast uit wat eerder in nr. 7119 is gezegd, waar eendere woorden staan.

7151. En nu, gaat, dient; dat dit de aanhoudende bestoking betekent, staat vast uit de betekenis van dienen, namelijk bestookt worden door valsheden, nrs. 7120, 7129; vandaar is gaat, dient, het voortdurende bestoken; zij klaagden immers over de dienst, maar er werd geantwoord dat zij die zouden voortzetten.

7152. En kaf zal u niet gegeven worden; dat dit betekent zonder zulke wetenschappen, staat vast uit de betekenis van het kaf, namelijk de meest algemene wetenschappen en vandaar de samenhouders van het ware, nrs. 7112, 7144; dat zij zonder die zullen zijn, wordt daarmee aangeduid dat het niet gegeven zal worden.

7153. En het toegemeten deel van de tichelstenen zult gij geven; dat dit de valsheden betekent die in overvloed moeten worden ingeworpen, staat vast uit wat eerder in nr. 7116 is gezegd, waar eendere dingen staan.

Dit nu zijn de betekenissen die in deze verzen in de innerlijke zin zijn bevat, die voor de mens misschien als van weinig belang verschijnen en ook als het ware ver van elkaar verwijderd liggen; maar toch zijn de afzonderlijke zaken de wezenlijke dingen waarover wordt gehandeld en hangen die op de schoonste wijze samen.

Dat dit zo is, doorvatten de engelen, want die zien de reeks en het verband van de dingen in het licht van de hemel, met ontelbare verborgenheden die zijn samengevoegd uit innerlijke waarheden; daarvandaan is de vorm ervan allerschoonst en allerbekoorlijkst; dit kan geenszins door de mens worden doorvat, omdat de innerlijke waarheden voor hem verborgen zijn; vandaar kan hij ze ook niet samenvlechten, maar verschijnt het hem als iets dat ver van elkaar verwijderd ligt en vandaar, zoals gezegd, van weinig belang.

7154. vers 19-21.

En de bestuurders van de zonen Israëls zagen zichzelf in het boze, door te zeggen: Gij zult niet wat ook afhouden van uw tichelstenen op de dag in zijn dag.

En zij ontmoetten Mozes en Aharon, staande hun tegemoet toen zij uitgingen van farao.

En zij zeiden tot hen: Jehovah zie op u en richte, dat gij hebt doen stinken onze reuk in de ogen van farao en in de ogen van zijn knechten, om een zwaard te geven in hun hand om ons te doden.

En de bestuurders van de zonen Israëls zagen zichzelf in het boze, betekent dat zij de verdoemenis nabij waren, door te zeggen: Gij zult niet wat afhouden van uw tichelstenen, betekent omdat van de inwerping van de valsheden niets was verminderd; op de dag in zijn

dag, betekent in iedere staat; en zij ontmoetten Mozes en Aharon, betekent de gedachte ten aanzien van de Goddelijke Wet en de leer daaruit; staande hun tegemoet toen zij uitgingen van farao, betekent de openbaring dan, toen de valsheden niet zo bestookten; en zij zeiden tot hen, betekent doorvatten; Jehovah zie op u en richte, betekent de Goddelijke schikking; dat gij hebt doen stinken onze reuk in de ogen van farao en in de ogen van zijn knechten, betekent dat daarom al degenen die in valsheden zijn, zo'n grote afkeer hebben van onze volgzzaamheid; om een zwaard te geven in hun hand om ons te doden, betekent dat vandaar voor hen de gloed zo groot is om door valsheden de waarheden van de Kerk te vernietigen.

7155. En de bestuurders van de zonen Israëls zagen zichzelf in het boze; dat dit betekent dat zij de verdoemenis nabij waren, staat vast uit de betekenis van zien, namelijk opmerken, nrs. 2150, 3764, 4567, 4723, 5400; uit de betekenis van de bestuurders, dus zij die van het dichtst nabij de bestokingen opnemen en vergemeenschappen, nrs. 7111, 7136; en uit de betekenis van het boze, namelijk de verdoemenis, want het boze in zich beschouwd is de hel, nr. 6279, dus de verdoemenis.

Dat in het boze zijn de verdoemenis nabij zijn is, komt omdat degenen die van het dichtst nabij de bestokingen opnamen en vergemeenschappen, gekwetst waren, wat daarmee wordt aangeduid dat zij door de aandrijvers geslagen waren, nr. 7136; en omdat zij door de aanhoudend ingeworpen valsheden tot aan de wanhoop toe bestookt waren, nr. 7147; vandaar komt het, dat met zij zagen zichzelf in het boze, wordt aangeduid dat zij bemerkten dat zij de verdoemenis nabij waren, degenen immers die wanhopig zijn, omdat zij menen dat zij de aanvallen niet langer kunnen uithouden, denken dat zij niet anders kunnen dan zich zoals gevangenen aan de valsheden overleveren, want zodanig is de staat van de wanhoop; maar dan beginnen zij opgebeurd te worden en geleid te worden, als het ware uit de donkerheid in het licht.

7156. Door te zeggen: Gij zult niet wat ook afhouden van uw tichelstenen; dat dit betekent omdat van de inwerping van de valsheden niets was verminderd, staat vast uit de betekenis van niet wat ook afgehouden worden, dus niets verminderd worden, zoals eerder in nr. 7129; en uit de betekenis van tichelstenen maken, namelijk de ingeworpen valsheden uithouden, nrs. 7113, 7145.

7157. Op de dag in zijn dag; dat dit betekent in iedere staat, staat vast uit de betekenis van op de dag in de dag, namelijk in iedere staat, zoals eerder in nr. 7133.

7158. En zij ontmoetten Mozes en Aharon; dat dit de gedachte betekent ten aanzien van de Goddelijke Wet en de leer daaruit, staat vast uit de betekenis van ontmoeten, namelijk de gedachte, want hier wordt onder ontmoeten verstaan dat zij hen aantreffen en met hen spraken, dus in de innerlijke zin ten aanzien van de zaken denken die zij uitbeelden; dat spreken denken is, zie nr. 2271, 2287 2619; uit de uitbeelding van Mozes, namelijk de Goddelijke Wet, nr. 6752; en uit de uitbeelding van Aharon, namelijk de Leer van het goede en het ware, nrs. 6998, 7009, 7089.

7159. Staande hun tegemoet toen zij uitgingen van farao; dat dit de openbaring dan betekent toen de valsheden hen niet zo bestookten, staat vast uit de betekenis van tegemoet staan, wanneer het wordt gezegd van de Goddelijke Wet en van de Leer daaruit, dus de openbaring; en uit de betekenis van uitgaan van farao, namelijk wanneer de valsheden niet zodanig bestookten; dat farao het bestokende valse is, zie de nrs. 7107, 7110, 7126, 7142. En zij zeiden tot hen; dat dit het doorvatten betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen in de historische teksten van het Woord, dus doorvatten, waarover meermalen eerder.

7160. Jehovah zie op u en richte; dat dit de Goddelijke schikking betekent, staat vast uit de betekenis van Jehovah zie en richte, namelijk de Goddelijke schikking; wat immers Jehovah ziet en richt, dat schikt Hij; met zien immers wordt de Goddelijke doorvatting aangeduid, eigenlijk het vooruitzien; en met richten wordt de Goddelijke ordening aangeduid, eigenlijk de voorzienigheid; omdat die dingen in de innerlijke zin door deze woorden worden aangeduid, was het, wanneer door iemands schuld iets boos plaatsvond, gebruikelijk om te zeggen: Jehovah zie en richte.

7161. Dat gij hebt doen stinken onze reuk in de ogen van farao en in de ogen van zijn knechten; dat dit betekent dat daarom al degenen die in de valsheden zijn, zo'n grote afkeer hebben van onze volgzzaamheid, staat vast uit de betekenis van doen stinken, te weten de afkeer, waarover hierna; en uit de betekenis van de reuk, dus de waarneming van het aangename, waarover de nrs. 925, 1514, 1517-1519, 3577, 4626, 4628, 4748; en omdat de reuk de waarneming van het aangename is, is deze de waarneming van het geloof en van de naastenliefde, want die zijn aangenaam, nrs. 1519, 4628, 4748; en omdat die aangenaam zijn, is het volgzame het meest aangenaam, want het volgzame is het goede zelf van het geloof en van de naastenliefde; vandaar komt het, dat met de reuk hier het volgzame wordt aangeduid. Omdat de reuk al datgene is wat de Heer aangenaam is, is dus de stank dat wat de Heer onaangenaam is; dus is de stank de afkeer en eveneens de verafschuwing; ook stemt de stank daadwerkelijk overeen met de afkeer en de verafschuwing, die van het valse en het boze zijn. Omdat de stank datgene is wat van de afkeer is, wordt het daarom eveneens in het Woord van de afkeer gezegd, zoals bij Samuël: *'Israël is stinkende geworden bij de Filistijnen'*, (1 Samuël 13:4).

Bij dezelfde: *'Achis geloofde David en sprak: door zich stinkende te maken heeft hij zich stinkende gemaakt in zijn volk, in Israël'*, (1 Samuël 27:12).

Bij dezelfde: *'Toen de zonen Ammons zagen dat zij stinkende geworden waren bij David'*, (2 Samuël 10:6).

Bij dezelfde: *'Ahitofel tot Absalom: Opdat geheel Israël zal horen dat gij stinkende geworden zijt bij uw vader'*, (2 Samuël 16:21); in die plaatsen staat stinkend voor de afkeer.

Bij Jesaja: *'De doorboorden der natiën mogen weggeworpen worden en de stank van hun lijken moge opklimmen en de bergen mogen smelten van bloed'*, (Jesaja 34:3); de stank voor het afschuwelijke kwaad; evenzo bij (Amos 4:10); bij David (Psalm 38:5,6).

Dat in de ogen van farao en in de ogen van zijn knechten, is in de doorvatting van al degenen die in valsheden zijn, staat vast uit de betekenis van de ogen, namelijk het doorvatten, nr. 4339; en uit de uitbeelding van farao, namelijk degenen die in de valsheden zijn, nrs. 6651, 6679, 6683, 7107, 7110, 7126, 7142.

Dat er wordt gezegd dat in hun ogen de reuk van hen stinkt, komt omdat allen die in valse en boosheden zijn, afkerig zijn van het goede en waarheden voor hen stinken.

Dat degenen die in het boze en het valse daaruit zijn, een stank hebben, blijkt duidelijk uit de hellen die de lijkachtige hellen worden genoemd, waar de sluipmoordenaars zijn en degenen die het meest onverzettelijk in wraak zijn; en uit de hellen die de drekhellen worden genoemd, waar de echtbrekers zijn en zij die schandelijke wellusten ten doel hebben gehad; wanneer die hellen worden geopend, dan wasemen daaruit onverdraaglijke stanken op, nr. 4631; maar die stanken worden niet waargenomen dan alleen door hen bij wie de innerlijke dingen die van zijn geest zijn, zijn geopend; niettemin bemerken degenen die in de hellen zijn, die stanken als aangenaam en vandaar hebben zij het lief om in die stanken te leven, nr. 4628; zij zijn immers zoals de dieren die zich ophouden in lijken en uitwerpselen en daar de verkwikkingen van hun leven hebben; wanneer die buiten de sfeer van hun stanken komen, zijn de zoete en aangename geuren voor hen vies en hoogst onaangenaam.

Hieruit kan vaststaan, hoe het moet worden verstaan dat degenen die in valsheden zijn, zo'n grote afkeer hebben van de dingen die van de Goddelijke Wet en van de Leer daaruit zijn, die worden uitgebeeld door Mozes en Aharon, van wie het wordt gezegd, dat zij hun reuk stinkend hebben gemaakt in de ogen van farao en in de ogen van zijn knechten.

7162. Om een zwaard te geven in hun hand om ons te doden; dat dit betekent dat vandaar de gloed zo groot is om door valsheden de waarheden van de Kerk te vernietigen, staat vast uit de betekenis van het zwaard, namelijk het valse dat strijdt en verwoest, nrs. 2799, 6353, 7102; en uit de betekenis van doden, namelijk de dingen vernietigen die van het geloof en de naastenliefde zijn, nr. 6767; de zaken die van het geloof en de naastenliefde zijn, worden aangeduid met de zonen Israëls, van wie wordt gezegd dat zij gedood zouden worden; want de wezenlijke dingen van de geestelijke Kerk, die met de zonen Israëls worden aangeduid, nr. 6637, zijn de naastenliefde en het geloof.

7163. vers 22,23.

En Mozes keerde weder tot Jehovah en hij sprak: Heer, waarom hebt Gij dit volk boos gedaan, waarom dit dat Gij mij gezonden hebt?

En van toen af dat ik gekomen ben tot farao om te spreken in Uw Naam, heeft hij dat volk boos gedaan en door te bevrijden hebt Gij Uw volk niet bevrijd.

En Mozes keerde weder tot Jehovah en hij sprak, betekent de klacht uit de Goddelijke Wet; Heer, waarom hebt Gij dit volk boos gedaan, betekent dat zij die in de ware en de goede dingen zijn, al te zeer worden gekwetst door het valse; waarom dit dat Gij mij gezonden hebt, betekent terwijl toch de vanuit het Goddelijke, voortgaande Wet anders schijnt te zeggen; en van toen af dat ik gekomen ben tot farao om te spreken in Uw Naam, betekent toen het bevel uit de dingen die van de Goddelijke Wet zijn, verscheen aan hen die in valsheden zijn; heeft hij dit volk boos gedaan, betekent dat toen door de ingeworpen valsheden zij die in de ware en de goede dingen van de Kerk zijn, gekwetst schenen te zijn; en door te bevrijden hebt Gij Uw volk niet bevrijd, betekent dat zij uit de staat van de aanvallen door de valsheden niet zijn weggenomen.

7164. En Mozes keerde weder tot Jehovah en hij sprak; dat dit de klacht uit de Goddelijke Wet betekent, staat vast uit de betekenis van wederkeren tot Jehovah, namelijk de klacht overbrengen aan het Goddelijke ten aanzien van de kwelling van hen die in het ware en het goede zijn, door degenen die in het valse en het boze zijn; dat wederkeren tot Jehovah de klacht is, blijkt uit wat volgt; uit de uitbeelding van Mozes, namelijk de Goddelijke Wet, nrs. 6723, 6752, 6771, 6827, 7014; vandaar is het de klacht uit het ware dat van de Goddelijke Wet is, dat zij die in valsheden zijn zo'n heerschappij hebben over hen die in waarheden zijn.

7165. Heer, waarom hebt Gij dit volk boos gedaan; dat dit betekent dat zij die in ware en goede dingen zijn, al te zeer worden benauwd door valsheden, staat vast uit de betekenis van boos doen, dus toelaten dat zij al te zeer worden aangevallen door de valsheden, want dit is in de geestelijke zin boos doen, wanneer het wordt gezegd met betrekking tot hen die in de ware en de goede dingen zijn; en uit de uitbeelding van de zonen Israëls, die hier het volk zijn, namelijk zij die van de geestelijke Kerk zijn, dus die in de ware dingen van de Kerk zijn en in het goede ervan, nr. 7162.

7166. Waarom dit dat Gij mij gezonden hebt; dat dit betekent terwijl toch de vanuit het Goddelijke voortgaande Wet anders schijnt te zeggen, staat vast uit de betekenis van waarom dit, dus waarom is dit zo, wanneer het anders wordt gezegd; uit de uitbeelding van Mozes, die

deze dingen over zichzelf zegt, namelijk de Wet uit het Goddelijke, nr. 7164; en uit de betekenis van gezonden worden, namelijk voortgaan, nrs. 4710, 6831; vandaar wordt met waarom dit dat Gij mij gezonden hebt, aangeduid dat de vanuit het Goddelijke voortgaande Wet anders schijnt te zeggen.

Omdat dit wordt gezegd door hem die klaagt over het bestoken door de valsheden, schijnt het alsof de Wet uit het Goddelijke het anders sprak en daarom wordt er gezegd, dat zij anders schijnt te zeggen, terwijl zij toch niet anders zegt; want de Wet uit het Goddelijke is de Wet van de orde en de wet van de orde ten aanzien van hen die in de staat van het bestoken door valsheden zijn, is deze dat zij moeten worden aangevallen tot aan de wanhoop toe en indien het niet tot aan de wanhoop toe plaatsvindt, dan ontbreekt het laatste van het nut door het bestoken.

Dat de verzoeking tot aan de wanhoop toeneemt, blijkt duidelijk uit de verzoeking van de Heer in Gethsemane, (Mattheüs 26:38,38; Markus 14:33-36; Lukas 22:44) en eveneens daarna aan het kruis, (Mattheüs 27:46), namelijk dat zij tot aan de staat van de wanhoop werd doorgevoerd; en de verzoeking van de Heer is het toonbeeld van de verzoeking van de gelovigen; en daarom zegt de Heer dat wie Hem volgen wil, zijn kruis opneme, (Mattheüs 10:38; 16:24); want de verheerlijking van de Heer is het beeld van de wederverwekking van de mens, nrs. 3138, 3212, 3296, 3490, 4402, 5688; en de wederverwekking vindt plaats vooral door verzoeken.

7167. En van toen af dat ik gekomen ben tot farao om te spreken in Uw Naam, dat dit betekent toen het bevel uit de dingen die van de Goddelijke Wet zijn, verscheen aan hen die in valsheden zijn, staat vast uit de betekenis van komen om te spreken, dus het bevel overbrengen, hier verschijnen, want het bevel uit het Goddelijke wordt niet klaarblijkend overgebracht tot hen die in de hellen zijn, maar vindt tot hen plaats door een vermaning door geesten; vandaar verschijnt het aan hen zoals een bevel uit het Goddelijke; uit de uitbeelding van farao, namelijk zij die in de valsheden zijn en bestoken, nrs. 6651, 6679, 6683, 7107, 7110, 7126, 7142; en uit de betekenis van de Naam van Jehovah, namelijk het al van het geloof en de naastenliefde waarmee de Heer wordt vereerd, waarover de nrs. 2724, 3006, 6674; dus alles wat van de Goddelijke Wet is, want de Goddelijke Wet is niets anders dan wat van de naastenliefde en van het geloof is; de Goddelijke Wet immers, is het van de Heer voortgaande Goddelijk Ware en wat van de Heer voortgaat, is het Goddelijk Goede en Ware en het Goddelijk Goede is de liefde en de naastenliefde en het Goddelijk Ware is het geloof.

7168. Heeft hij dit volk boos gedaan; dat dit betekent dat toen door de ingeworpen valsheden degenen die in de ware en de goede dingen van de Kerk zijn, gekwetst schenen te zijn, staat vast uit de betekenis van boos doen, namelijk kwetsen door de ingeworpen valsheden; hier gekwetst schijnen, want zij die bestookt en verzocht worden, kunnen niet door ingeworpen valsheden gekwetst worden; de Heer immers beschermt hen; en uit de uitbeelding van de zonen Israëls, die hier het volk zijn, namelijk zij die in de ware dingen van de Kerk en de goede dingen ervan zijn, zoals eerder in nr. 7162.

7169. En door te bevrijden hebt Gij Uw volk niet bevrijd; dat dit betekent dat zij uit de staat van benauwenis door de valsheden niet zijn weggenomen, staat vast uit de betekenis van bevrijd worden, namelijk uit de staat van benauwenis weggenomen worden, want over die bestokingen door valsheden wordt in het voorgaande gehandeld; vandaar is bevrijd worden hier uit die staat worden weggenomen; dat Uw volk degenen zijn die in de ware en de goede dingen van de Kerk zijn en bestookt werden, zie de nrs. 7165, 7168.

VERVOLG OVER DE GEESTEN EN DE INWONERS VAN DE AARDBOL MERCURIUS

7170. Er verschenen geesten van Mercurius aan de linkerzijde in een bol en daarop in een rol die zich in de lengte uitstreckte; en ik verwonderde mij daarover waar zij heen wilden, of het was naar deze aarde, dan wel ergens anders heen; weldra bemerkte ik dat zij zich terugbogen naar rechts toe en dat zij door zich te ontrollen, de planeet Venus naderden, aan de van de zon afgekeerde kant ervan; maar toen zij daar aankwamen, zeiden zij dat zij daar niet wilden zijn, omdat daar bozen zijn; en daarom bogen zij zich rond tot het andere deel van die planeet, waarmee die naar de zon gekeerd is; en toen zeiden zij dat zij daar wilden vertoeven, omdat degenen die daar zijn, goed zijn.

Toen dit was gebeurd, voelde ik in de grote hersenen een aanzienlijke verandering en vervolgens een sterke werking.

Daaruit werd het gegeven te besluiten dat de geesten van Venus die van dat gedeelte van die planeet zijn, samenstemmen met de geesten van de planeet Mercurius en dat die betrekking hebben op het geheugen van stoffelijke dingen en dat samenstemt met het geheugen van de onstoffelijke dingen dat de geesten van Mercurius samenstelt; vandaar werd een sterker werking gevoeld van de zijde van hen toen zij daar waren.

7171. Men moet weten dat de zon van de wereld in het geheel niet aan enige geest verschijnt, noch iets van het licht daaruit; het licht van die zon immers is voor de geesten zoals dichte donkerheid; die zon blijft alleen in de doorvatting achter bij geesten vanwege het feit dat zij haar gezien hebben toen zij in de wereld waren en zij vertoont zich aan hen in de idee zoals iets wat donker is en wel aan de rug op aanzienlijke afstand, in hoogte een weinig boven het vlak van het hoofd.

De planeten die binnen de wereld van die zon zijn, verschijnen volgens een bepaalde ligging in verhouding tot de zon: Mercurius aan de rug een weinig naar rechts; de planeet Venus aan de linkerzijde een weinig naar achteren; de planeet Mars aan de linkerzijde naar voren; de planeet Jupiter eveneens aan de linkerzijde naar voren, maar op grotere afstand; de planeet Saturnus geheel en al vooraan op aanzienlijke afstand; de maan aan de linkerzijde tamelijk hoog; de satellieten eveneens aan de linkerzijde ten opzichte van hun planeet; zodanig is de ligging van die planeten in de ideeën van de geesten en engelen; en eveneens verschijnen de geesten nabij hun planeet, maar er buiten.

7172. Eens zag ik dat geesten van onze aarde bij geesten van de planeet Mercurius waren en hoorde ik hen onder elkaar spreken; en toen vroegen de geesten van onze aarde, onder andere aan hen, in Wie zij geloofden; zij antwoordden dat zij geloofden in God; maar toen zij verder vroegen over de God in Wie zij geloofden, wilden zij dat niet zeggen, aangezien het naar hun gewoonte is om niet rechtstreeks op vragen te antwoorden.

Maar toen omgekeerd de geesten van de planeet Mercurius aan de geesten van onze aarde vroegen in Wie zij geloofden, zeiden dezen dat het was in de Heer God, waarop de geesten van Mercurius zeiden, dat zij doorvatten dat zij in geen God geloofden en dat zij tot gewoonte hadden om met de mond te zeggen dat zij geloven, maar evenwel niet geloven – de geesten van Mercurius hebben een uiterst fijne doorvatting, vanwege het feit dat zij aanhoudend door middel van het doorvatten van iets uitvorsen wat anderen weten; de geesten

van onze aarde behoorden tot degenen die in de wereld het geloof uit de Leer van de Kerk hebben beleden, maar toch niet het leven van het geloof hebben geleefd. Toen zij deze dingen hoorden, verstomden zij, omdat zij uit een aan hen toen gegeven waarneming erkenden dat dit zo was.

7173. Sommige geesten wisten uit de hemel, dat het aan de geesten van de planeet Mercurius eens was beloofd dat zij de Heer zouden zien; en daarom werd aan hen door de geesten rondom mij gevraagd of zij zich die belofte herinnerden; zij zeiden dat zij zich dit herinnerden, maar dat zij niet wisten of het hun zo was beloofd dat zij daarover niets van twijfel hoefden te koesteren.

Terwijl zij zo onder elkaar spraken, verscheen toen aan hen de Zon des hemels – de Zon des hemels, die de Heer is, zien geen anderen dan zij die in de binnenste of derde hemel zijn; de overigen zien het licht daaruit, en eveneens de maan, waarover de nrs. 1529-1531, 4060.

Toen zij de Zon zagen zeiden zij dat deze niet de Heer God was, omdat zij het aangezicht niet zagen.

Maar intussen spraken de geesten met elkaar, maar wat zij bespraken, weet ik niet; plotseling verscheen toen echter opnieuw de Zon en in het midden ervan de Heer, omcirkeld met een zonnecirkel.

Toen zij dit zagen, vernederden de geesten van Mercurius zich diep en zonken neder.

Toen werd eveneens de Heer uit de Zon gezien door geesten van deze aarde, die Hem, toen zij mensen waren geweest, in de wereld hadden gezien en van hen bekende de een na de ander en zo in volgorde verscheidenen, dat het de Heer Zelf was; en dit bekenden zij voor de gehele menigte.

Toen werd eveneens de Heer uit de Zon gezien door geesten van de planeet Jupiter, die met duidelijke stem zeiden dat Hijzelf het was Die zij op hun planeet hadden gezien, toen de God van het heelal aan hen verscheen.

7174. Sommigen werden, nadat de Heer gezien was, heengeleid naar de voorste gedeelten, naar rechts en toen zij voortgingen, zeiden zij dat zij een veel duidelijker en zuiverder licht zagen dan zij ooit hadden gezien en dat men nooit een groter licht kan zien; het was toen hier avondtijd; er waren verscheidenen die dat zeiden.

7175. Na enige tijd werd mij een vrouw van de inwoners van de planeet Mercurius getoond; zij was mooi van aangezicht, maar met een kleiner aangezicht dan dat van de vrouwen van onze aarde; ook was zij slanker, maar van gelijke grootte; haar hoofd was bedekt met een linnen doek, zonder opsmuk omgedaan, maar toch bevallig.

Ook verscheen mij een man van die planeet, die ook slanker van lichaam was dan de mannen van onze aarde zijn.

Degene die aan mij verscheen, was gekleed met een donkerblauw kleed dat strak om zijn lichaam paste, zonder plooiën en uitsteeksels hier en daar.

Dat echter de inwoners van die planeet slechts weinig over hun lichaam denken stond voor mij hieruit vast, dat zij, wanneer zij in het andere leven komen en geesten worden, dan niet als mensen willen verschijnen, zoals de geesten van onze aarde; dat zij zo willen verschijnen, is om van zich de stoffelijke ideeën te verwijderen; en eveneens worden de erkentissen van de onstoffelijke zaken uitgebeeld in het andere leven door kristallen.

7176. Mij werden eveneens de gedaanten van hun ossen en koeien getoond, die weliswaar niet veel verschilden van die op onze aarde, maar kleiner waren en enigszins de gedaante van hinden en herten nabij kwamen.

7177. Zij werden ook gevraagd naar de zon van deze wereld, hoedanig die vanuit hun planeet verschijnt; zij zeiden dat zij groot is; en dat zij daar groter verschijnt dan vanuit andere planeten; zij zeiden dat zij dit konden weten uit de ideeën van andere geesten ten aanzien van de zon.

Verder zeiden zij, dat zij een gemiddelde temperatuur hadden, niet al te warm, noch te koud; het werd toen gegeven hun te zeggen dat daarin zodanig is voorzien door de Heer opdat zij niet al te veel warmte zouden hebben, omdat hun planeet dicht bij de zon was dan de andere planeten, aangezien de warmte niet komt ten gevolge van de nabijheid van de zon, maar door de hoogte en vandaar de luchtdichtheid van de atmosfeer, zoals blijkt uit koude op hoge bergen, ook op die welke in hete klimaten liggen; verder wordt de warmte eveneens gevarieerd naar gelang van de recht of schuin invallende zonnestralen, zoals blijkt uit de tijden van winter en zomer in elke streek.

Dit zijn de dingen die over de geesten en de inwoners van de planeet Mercurius te weten zijn gegeven.

Aan het einde van het volgende hoofdstuk zal gesproken worden over de geesten van de planeet Venus.

Einde van het vijfde hoofdstuk.

